

Gemeente
Amsterdam

Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid

**Meer te doen voor
meer Amsterdammers**

Oktober 2020

Inhoud

Samenvatting	3
1 Inleiding	5
1.1 Volkstuinparken behouden!.....	5
1.2 Aanleiding	5
1.3 Volkstuinenbeleid 2005	6
1.4 Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid 2020	7
1.5 Volkstuinparken in Ouder-Amstel en Weesp	8
2 Huidige situatie volkstuinparken	9
2.1 Ligging.....	9
2.2 Aanbod tuinen.....	10
2.3 Eigendom en verhuur en beheer	11
2.4 Bond van Volkstuinders	11
3 Beoogde situatie volkstuinparken	13
3.1 Ambities voor 2035	13
3.2 Beoogde situatie 2035: vernieuwing	14
3.3 Beoogde situatie 2035: huur en financiën	26
3.4 Beoogde situatie 2035: beheer.....	28
4 Samenwerking en uitvoering	31
4.1 Rol van de gemeente	31
4.2 Plan van Aanpak per volkstuinpark	32
4.3 Samenwerking met Bond van Volkstuinders	33
4.4 Samenwerking met overige tuinparken	34
4.5 Samenwerking met overige partijen	34
BIJLAGE Volkstuinparken in Amsterdam, Ouder-Amstel en Weesp	35

Samenvatting

- Het gemeentebestuur kiest voor behoud van alle Amsterdamse volkstuinparken, gekoppeld aan [vernieuwing](#) naar [meer openbaarheid](#), [betere toegankelijkheid](#) en [meer bruikbaarheid](#) voor meer Amsterdammers. Ook de Amsterdamse volkstuinparken moeten bijdragen aan het opvangen van de druk van de groeiende stad. De circa veertig parken zijn belangrijk groen voor Amsterdam: voor tuinders, voor andere Amsterdammers, voor dieren en planten. Het is groen met een uniek en eigen karakter. De gemeente wil de prachtige (cultuurhistorisch en ecologisch waardevolle) volkstuinparken, die al ruim honderd jaar bij de stad horen, graag behouden voor de toekomst. Daarbij is het belangrijk dat meer Amsterdammers van ze kunnen genieten en moet de ruim driehonderd hectare volkstuinparken meer onderdeel worden van de structuur van de stad. De gemeente geeft per park een aantal doelen en kaders mee over wat er moet veranderen. Binnen deze kaders is er veel ruimte voor eigen input vanuit de tuinders en de verenigingen.

De belangrijkste punten van de uitvoeringsstrategie zijn:

- we behouden de huidige volkstuinparken in Amsterdam voor wat betreft ligging en omvang;
- er komen geen nieuwe volkstuinparken bij in Amsterdam;
- we [bieden langdurige](#) zekerheid voor de toekomst met een huurperiode van [tien](#) jaar en (onder voorwaarden) verlenging met nog eens [tien](#) jaar [en daarna steeds verlengd met eenzelfde periode](#);
- we [beperken](#) de verhuur door volkstuinverenigingen aan tuinders tot alleen inwoners van de Metropoolregio Amsterdam;
- de volkstuinverenigingen en gemeente maken afspraken [over voldoende betaalbaar aanbod voor mensen met lage inkomens](#);
- elk volkstuinpark gaat werken aan betere toegankelijkheid, meer openbaarheid en meer (ruimte voor) maatschappelijk (mede)gebruik (op gebieden zoals educatie, zorg, gezondheid, duurzaamheid en stadslandbouw), zodat meer mensen van de tuinparken gebruik kunnen maken en er van kunnen genieten;
- we streven naar [maximaal 20% openbare parkzones \(jaarrond open\)](#) op de tuinparken; dit is maatwerk per volkstuinpark en wordt door de gemeente aangegeven op basis van ligging en ontwikkelingen in de omgeving; [minimaal 80% van ieder tuinpark blijft verhuurd aan de verenigingen](#);
- de mogelijkheid om de openbare parkzone 's nachts af te sluiten als dat vanuit gebruik en beheer wenselijk is wordt open gelaten en is voor de meeste tuinparken een optie;
- de openbare parkzones bieden ruimte aan [voetpaden \(op een aantal tuinparken met medegebruik voor fietsers\)](#) en openbare groenfuncties en zorgen voor verbinding met de omringende wijken en buurten;
- van de verhuurde tuinen willen we 20% van het aantal tuinen omvormen naar meer diverse tuinen, bedoeld voor bijvoorbeeld gezamenlijk gebruik door maatschappelijke partijen en bewonersverenigingen en collectieve tuinen;

- deze diverse tuinen liggen zoveel mogelijk langs aantrekkelijke 'tuinenroutes', die afsluitbaar zijn [als de verhuurde delen van de parken buiten gebruik zijn](#);
- in de verhuurde delen wordt de toegankelijkheid vergroot door het verruimen van de openingstijden ook bij de particuliere tuinen zetten we in op een grotere diversiteit, bijvoorbeeld door kleinere tuinen of gedeelde tuinen;
- huurharmonisatie is nodig en wordt gerelateerd [aan de geïndexeerde prijs \(CPI index\)](#) voor verhuur van gebruik van groen voor privétuinen elders in de stad, waarbij recht wordt gedaan aan de inspanningen die tuinparken doen voor het algemeen nut in de stad ([maatschappelijke diensten](#), zoals groenbeleving, recreatie, beheer, educatie, biodiversiteit, sociaal huurbeleid) [en aan het feit dat verhuurde tuinen maar een deel van het jaar actief gebruikt worden](#);
- meeropbrengsten uit de huur worden geoormerkt om te investeren in modernisering en extra beheerlasten voor de volkstuinparken; [op basis van inzicht in de beheer- en onderhoudskosten wordt een verdeling opgesteld tussen enerzijds uitvoering van beleid en anderzijds onderhoud en beheer](#);
- voor elk tuinpark stelt de gemeente een 'Ontwikkelperspectief' op waarin de ambities en kaders voor de toekomst zijn aangegeven en waar de tuinparken [vervolgens](#) zelf invulling aan gaan geven;
- elk volkstuinpark maakt binnen [één jaar \(de prioritaire parken\)](#) of [twee jaar \(de overige parken\)](#) na vaststelling van de uitvoeringsstrategie een plan van aanpak voor de eigen transformatie met concrete acties voor de komende tien tot vijftien jaar, gericht op de doelen en de ruimtelijke principes die de gemeente opgesteld heeft in de uitvoeringsstrategie en de ontwikkelperspectieven per tuinpark; hierbij worden de parken ondersteund door de gemeente en (de aangesloten parken) door de Bond van Volkstuinders;
- er is veel ruimte voor de verenigingen om binnen deze kaders op 'hun' park de weg naar modernisering in te vullen;
- voor beheer en onderhoud worden goede afspraken gemaakt, waarbij de gemeente [primair](#) verantwoordelijk is voor de openbare delen [en de verenigingen verantwoordelijk zijn voor de verhuurde delen](#), en er komt extra aandacht voor toezicht en veiligheid;
- duurzaam en natuurinclusief zijn leidende thema's bij inrichting en beheer
- voor de afvoer van afvalwater en de verbetering van grondwaterkwaliteit komt een duurzame oplossing die voldoet aan de huidige wet- en regelgeving
- de elf volkstuinparken die in delen van de stad liggen waar veel ontwikkelingen en verdichting plaatsvinden krijgen prioriteit in de aanpak
- de gemeente betreft de modernisering van de volkstuinparken bij het investeringsprogramma voor groen in de stad en spant zich in om voldoende investeringen te initiëren

1 Inleiding

1.1 Volkstuinparken behouden!

In de afgelopen jaren was op een aantal volkstuinparken in Amsterdam veel onzekerheid en onrust over de toekomst. Het gemeentebestuur maakt daarom een aantal duidelijke keuzes die zijn opgenomen in de Groenvisie Amsterdam: zekerheid voor alle Amsterdamse volkstuinparken, gekoppeld aan modernisering naar meer toegankelijkheid, openbaarheid en bruikbaarheid voor meer Amsterdammers. De gemeente geeft per park een aantal doelstellingen en randvoorwaarden mee over wat er moet veranderen. Binnen deze kaders is er veel ruimte voor eigen input vanuit de tuinders en de verenigingen.

Ook de Amsterdamse volkstuinparken moeten bijdragen aan het opvangen van de druk van de groeiende stad. De circa veertig parken zijn belangrijk groen voor Amsterdam (zie bijlage 1 voor lijst volkstuinparken). Voor tuin-

ders, voor andere Amsterdammers, voor dieren en planten. Het is groen met een uniek en eigen karakter. De gemeente wil de prachtige (cultuurhistorisch en ecologisch waardevolle) volkstuinparken, die al ruim honderd jaar bij de stad horen, graag behouden voor de toekomst. Daarbij is het belangrijk dat meer Amsterdammers van ze kunnen genieten en moet de driehonderd hectare volkstuinparken meer onderdeel worden van de structuur van de stad.

Een aantal grote volkstuinparken ligt in delen van de stad waar veel woningbouw en stedelijke verdichting is, en waar veel nieuwe inwoners komen. De druk op de openbare ruimte is daar groot. Het moderniseren van de volkstuinparken is daarom van groot belang. Daardoor worden ze toegankelijker en krijgen ze een grotere waarde voor meer Amsterdammers.

1.2 Aanleiding

In het coalitieakkoord *Een nieuwe lente, een nieuw geluid* (2018) staat:

De uitbreiding van de stad moet met behoud van de groene kwaliteiten van Amsterdam. Daarom bouwen wij niet in de hoofdgroenstructuur. Waar mogelijk vergroenen we de stad.

De volkstuinparken in Amsterdam zijn een belangrijk deel van de hoofdgroenstructuur. Zoals afgesproken in het coalitieakkoord worden de tuinparken niet bebouwd met woningen of andere verstedelijking. Het vastgestelde volkstuinenbeleid uit 2005 is de basis voor het huidige beleid van de gemeente. Het is

de bedoeling dat de parken toegankelijker en meer openbaar worden, dat ze door meer Amsterdammers voor meer activiteiten te gebruiken zijn en dat de parken meer een deel worden van de (groen)structuur van de stad.

Ook vanwege de toenemende druk op de (groene) ruimte – door de groei en verdichting van de stad – wil het College het beleid uit 2005 nu actief gaan uitvoeren en in de periode 2020-2035 een ambitieuze modernisering van de volkstuinparken in gang zetten. De bestaande volkstuinparken moeten daarbij een langdurig toekomstperspectief krijgen en vaste waarde binnen de groenstructuur

van de stad worden. Dat houdt in dat de parken behouden blijven, op voorwaarde dat de modernisering plaatsvindt en de (gebruiks-) waarde voor de stad als geheel toeneemt. De hoofdlijnen voor dit beleid zijn opgenomen in de 'Groenvisie Amsterdam 2050', die gelijktijdig met deze uitvoeringsstrategie is opgesteld.

1.3 Volkstuinenbeleid 2005

Het volkstuinenbeleid uit 2005 (*Nota Volkstuinen in Amsterdam*) vormt het vertrekpunt voor de uitvoeringsstrategie. De nota omschrijft de uitgangspunten, ambities en doelstellingen. Hieronder staan enkele relevante passages uit de nota die het beleid goed samenvatten.

- “ *Volkstuinen zijn een wereldwijd verschijnsel. In Nederland en andere Europese landen zijn volkstuinparken ontstaan in de tweede helft van de 19e eeuw. Ze boden arbeiders in de snel groeiende industriesteden de mogelijkheid hun eigen voedsel te verbouwen. Vanaf ongeveer 1950 zijn de volkstuinparken steeds meer als stedelijke recreatievoorzieningen gaan fungeren. Nog steeds zijn de belangrijkste gebruikers stadsbewoners zonder tuin, maar we zien ook nieuwe gebruikers en nieuwe vormen van tuingebruik opkomen.*
- “ *Wat is de gewenste rol van volkstuinparken in Amsterdam? Aan de ene kant is er een duidelijke behoefte aan volkstuinen. Hun belang voor recreatie, gezondheid en sociale samenhang wordt breed onderkend. Dat vraagt zorgvuldige ruimtelijke afwegingen om het aanbod van volkstuinen, zowel kwantitatief als kwalitatief, op peil te houden. Aan de andere kant dwingt de grote ruimtevraag in Amsterdam er toe dat volkstuinparken hun plek in de stad legitimeren. Volkstuinparken moeten daarom hun cliëntèle verbreden, zodat meer stedelingen er baat bij hebben. In deze nota wordt dit 'modernisering' genoemd. Het Amsterdamse gemeentebestuur ziet het waarborgen van het aanbod van volkstuinen en het moderniseren van de volkstuinparken daarom als belangrijke opgaven.*

Deze nota ***Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid*** vertaalt het beleid uit 2005 naar de ambities en context van 2020 en geeft de kaders aan waarbinnen de volkstuinparken gemoderniseerd gaan worden, benoemt de uit te werken punten en beschrijft het proces om tot de modernisering te komen.

De hoofddoelen van de nota zijn:

- *Het waarborgen van een voldoende aanbod van volkstuinen, onder andere door het bieden van een duidelijker planologisch afwegingskader. De maatschappelijke functie van volkstuinparken rechtvaardigt dat aan volkstuinparken in ruimtelijke afwegingen meer gewicht wordt toegekend, c.q. dat extra randvoorwaarden aan ruimtelijke afwegingen worden gesteld.*
- *Modernisering van volkstuinparken. In het licht van de toenemende vraag om ruimte moeten volkstuinparken een (nog) grotere betekenis voor de stad krijgen. De modernisering van volkstuinen wordt deels gedragen door de volkstuinorganisaties zelf, maar komt niet structureel van de grond zonder ondersteuning en impulsen vanuit De Centrale Stad en de stadsdelen.*

De grote variatie aan mogelijkheden is vertaald in zes moderniseringsthema's:

- *Het vergroten van de toegankelijkheid (openbaarheid, bereikbaarheid en publieksgerichtheid);*
- *Het versterken van het sociaal-recreatieve medegebruik van volkstuinparken en de daar aanwezige voorzieningen;*
- *Het verbreden van het aanbod van functies, voorzieningen en activiteiten voor specifieke doelgroepen;*
- *Het bieden van nieuwe tuiniermogelijkheden voor nieuwe groepen tuinders;*
- *Het vervullen van een voorbeeldfunctie op het gebied van natuur- en milieuvriendelijke inrichting en beheer;*
- *Samenwerking en netwerkvorming op het gebied van recreatie, welzijn/zorg, cultuur/hobby, onderwijs/educatie, sport/spel.*

1.4 Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid 2020

Anno 2020 staan de beleidsambities en doelstellingen uit 2005 nog grotendeels overeind. Ze zijn in het licht van de groeiende en verdichtende stad zelfs actueler dan ooit. De uitvoeringsstrategie neemt de nota van 2005 daarom ook als vertrekpunt, vertaalt deze naar de ruimtelijke, maatschappelijke en bestuurlijke context van 2020, koppelt ze aan de ambities van de Groenvisie en maakt ze concreet voor de volkstuinparken. De ambities van het volkstuinenbeleid voor de komende jaren richten zich op twee pijlers:

- Het **waarborgen van voldoende aanbod tuinieren** door voor behoud, bescherming en betere benutting van de bestaande Amsterdamse volkstuinparken te kiezen. We leggen geen nieuwe volkstuinparken aan, maar bieden huidige parken bestaanszekerheid via langlopende huurcontracten en planologische bescherming; dat gaat hand in hand met het uitgangspunt van modernisering. Tegelijkertijd wordt de vraag gereguleerd door de verhuur van tuinen door volkstuinverenigingen tuinders [die wonen buiten](#) de Metropoolregio Amsterdam te beperken ([op dit moment geldt er vanuit de gemeente geen beperking waar een huurder woont](#)). Voldoende aanbod voor tuinieren in Amsterdam bieden we ook door in buurtgroen en groene verbindingen ruimte te bieden voor initiatieven en op de volkstuinparken zelf in te zetten op meer collectieve en ook kleinere tuinen en een grotere diversiteit aan tuinen. Het oppervlak van de volkstuinparken in de stad borgen we als stevige en toekomstvast onderdelen van de hoofdgroenstructuur en als garantie voor voldoende aanbod voor huurders en andere gebruikers.
- Het **moderniseren van alle volkstuinparken**: het vergroten van de toegankelijkheid, de openbaarheid, het recreatieve gebruik en het versterken van de sociaal-maatschappelijke functie. En daarnaast het verbeteren van de landschappelijk-ecologische en ruimtelijke inpassing in het stedelijk gebied en het koesteren en versterken van de rol van de volkstuinparken als 'hotspots van biodiversiteit' in de stad.

De inzet van het gemeentelijk beleid is dat de volkstuinparken in de stad voor langere tijd zekerheid krijgen, onder de voorwaarde dat ze moderniseren. Dit is vastgelegd in de beleidsuitgangspunten van de [hoofdgroenstructuur](#), de Groenvisie en wordt geïntegreerd in de Omgevingsvisie en het Omgevingsplan ([publiekrechtelijke](#) zekerheid) en via geüniformeerde huurovereenkomsten ([privaatrechtelijke](#) zekerheid).

- Het doel van deze uitvoeringstrategie is om de drie belangrijkste aspecten (beleid, financiën en beheer) in samenhang uit te werken en onderdeel te maken van een op te stellen breder afsprakenpakket met de Bond van Volkstuinders en met de niet bij de Bond aangesloten volkstuinverenigingen. Zo wordt het proces van behoud en modernisering in gang gezet. Dit afsprakenpakket wordt via het privaatrechtelijke spoor [in 2021](#) vertaald naar geüniformeerde huurovereenkomsten met de volkstuinverenigingen, waar nodig ondersteund door publiekrechtelijke instrumenten zoals het omgevingsplan.

Deze strategie gaat in op de volgende onderdelen:

- **Ruimtelijke en functionele aspecten** (vertaald in 'ruimtelijke principes' zoals opgenomen in de Groenvisie en verder uitgewerkt in deze Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid; verschillende gebruiksmogelijkheden en beoogde functies, duurzaamheidsaspecten etc., inclusief de doorvertaling naar ontwikkelperspectieven voor de afzonderlijke volkstuinparken).
- **Financiële aspecten** (baten en lasten, investeringen, financiering, huurprijzen, BTW, OZB, (voor)financiering van de mogelijkheden voor afvoer van afvalwater, eventuele beheervergoeding).
- **Beheeraspecten** (regulier zelfbeheer, gemeentelijk beheer, groot onderhoud, afvoer van vuil water, bruggen, waterpartijen/-kanten en oevers, paden, openbaar groen, afval, bodemkwaliteit, (monumentale) bomen, aansprakelijkheden, veiligheid en toezicht).

1.5 Volkstuinparken in Ouder-Amstel en Weesp

Ouder-Amstel

Vier volkstuinparken liggen binnen de grenzen van de gemeente Ouder-Amstel, direct tegen de gemeentegrens met Amsterdam aan: Dijkzicht, de Federatie, Ons Lustoord en Nieuw Vredelust. De gemeente Amsterdam is eigenaar van de grond. De twee gemeenten werken samen aan de gebiedsontwikkeling De Nieuwe Kern, waarbij opheffing van een deel van de volkstuinen is voorzien maar het overgrote deel wordt behouden en gemoderniseerd, in lijn met de ambities en principes uit deze strategie. [Op 30 mei 2020 is de planvorming voor De Nieuwe Kern in de gemeenteraad van Amsterdam vastgesteld.](#)

Weesp

In Weesp liggen twee volkstuinparken: tuindersvereniging Van Houten en VTV Kweeklust. [Het huidige beleid met betrekking tot deze twee tuinparken vormt onderdeel van de beleidsharmonisatie waarbij beleid van Weesp en Amsterdam op elkaar worden aangesloten, als onderdeel van de bestuurlijke fusie van Amsterdam en Weesp in 2022. De twee genoemde tuinparken kunnen binnen de context van de op te stellen Omgevingsvisie Weesp een vergelijkbaar traject van modernisering ingaan als de andere volkstuinparken in Amsterdam.](#)

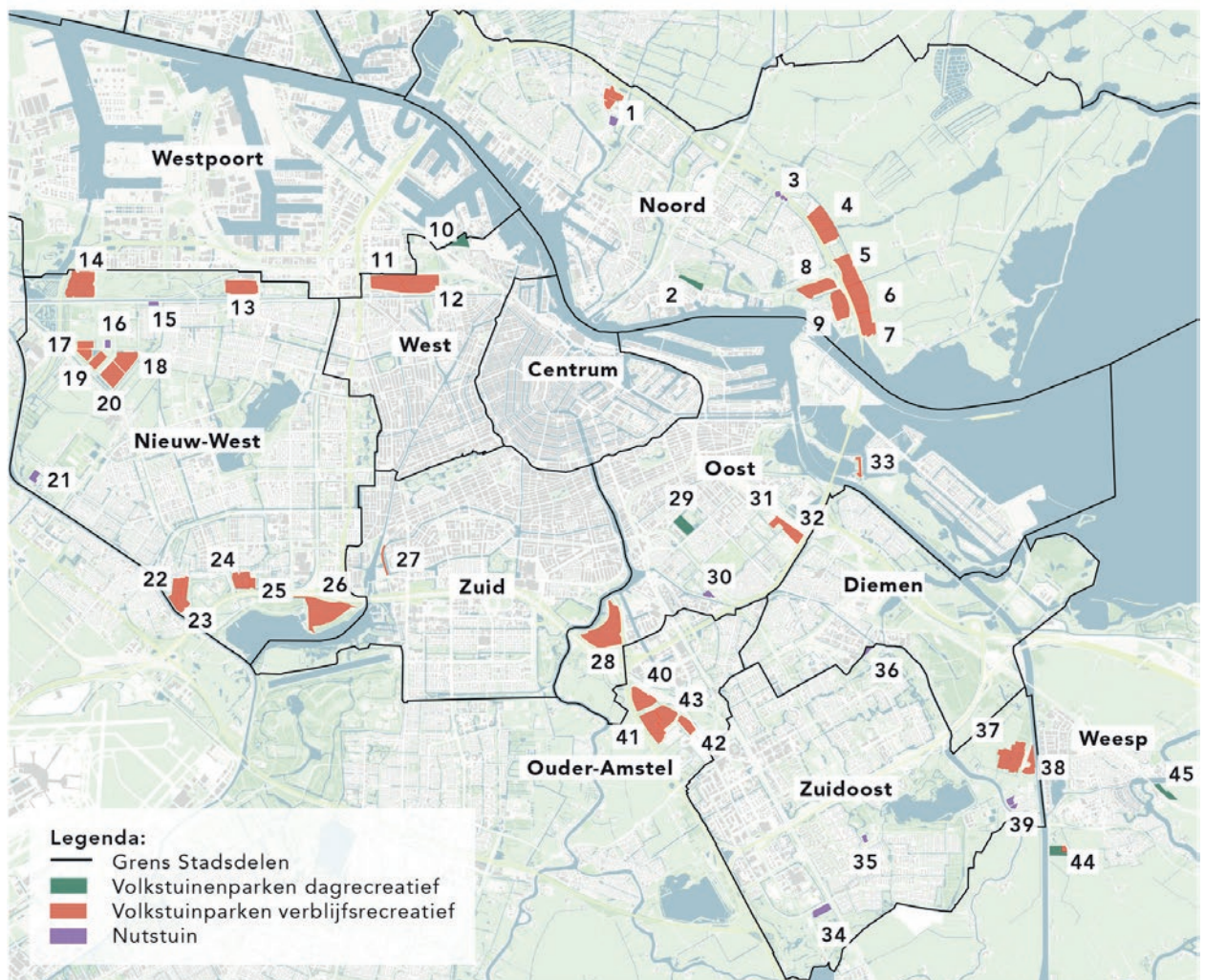
2 Huidige situatie volkstuinparken

2.1 Ligging

Op de overzichtskaart is de ligging van de volkstuinparken te zien. Vrijwel alle tuinparken bevinden zich aan de randen van het stedelijk gebied, meestal in de overgangszone tussen stad en landschap, zoals de 'groene scheggen'. Er zijn 39 volkstuinparken in Amsterdam (en daarnaast vier in Ouder-Amstel op particulier grond van Amsterdam, en twee in Weesp), met een totale oppervlakte van ongeveer driehonderd hectare en ongeveer zesduizend particuliere huurders van volkstuintuinen. Het overgrote deel van de parken is

een zogeheten verblijfsrecreatief park. Daar is overnachten toegestaan, met grote tuinen en op elke tuin een relatief groot huisje. Slechts een klein deel van de parken is een dagrecreatief tuinpark (met een kleiner huisje) of een tuinpark met nutstuinen (meestal zonder huisje, gericht op voedselproductie).

In de huidige situatie zijn de meeste volkstuinparken nog 'verborgen' groene plekken in de stad. Het oppervlak is bijna volledig verhuurd als tuintjes aan particuliere huurders,

- Overzichtskaart volkstuinparken in Amsterdam, Ouder-Amstel en Weesp, situatie april 2020, zie Bijlage voor namen bij de nummers (p. 33)

afgezien van het clubhuis en centrale veld dat in veel tuinparken aanwezig is. De tuinparken zijn gesloten in de maanden oktober tot maart. In de andere maanden zijn bezoekers welkom op het tuinpark maar er is zelden sprake van doorgaande wandel- of fietsroutes over het park. Veel tuinparken organiseren

bijeenkomsten en evenementen voor leden en omwonenden/bezoekers, zoals een biologische markt, rondleidingen, clubavonden en natuureducatie. Daarnaast zijn er open dagen waarop veel Amsterdammers kennis kunnen maken met de tuinparken.

2.2 Aanbod tuinen

In vergelijking met andere steden kent de gemeente Amsterdam een bijzonder volkstuinenaanbod, waarvoor ook internationale belangstelling bestaat. Zo zijn verblijfsrecreatieve tuinen in de gemeenten Utrecht en Den Haag nooit toegestaan, terwijl in Amsterdam het merendeel van het aanbod daaruit bestaat. Er wordt door de Bond van Volkstuinders onderscheid gemaakt naar nutstuinen, dagrecreatietuinen en recreatieve verblijfstuinen.

- **Nutstuinparken:** veelal kleine moestuinen met of zonder een klein schuurtje/kas: Oppervlakte percelen van 50-200 m². Alleen schuurtjes, oppervlakte maximaal 6 m² of broeikassen van maximaal 12 m².
- **Dagrecreatieve tuinparken:** sier- en/of moestuinen met of zonder huisje/schuurtje/kas. Op deze tuinen mag niet overnacht worden. Oppervlakte percelen gemiddeld 200 m². Oppervlakte dagverblijven maximaal 16 m².
- **Verblijfsrecreatieve tuinparken:** als dagrecreatieve tuinen, maar met mogelijkheid tot overnachting van 1 april tot 1 oktober. Oppervlakte percelen gemiddeld 300 m². Oppervlakte huisjes maximaal 28 m².

De nutstuinen trekken een ander type tuinder dan de dagrecreatieve en verblijfsrecreatieve

tuinparken en worden in die zin ook niet als vervangbaar voor elkaar ervaren, aangezien ze een verschillende functie vervullen: nut tegenover recreatie. Voorzieningen als een camping of een bungalowpark worden niet als substituuut ervaren omdat deze verder weg zijn, het tuinieren als hobby hier niet centraal staat en de kosten aanzienlijk hoger liggen.

Bij het gemeentelijk Grote Groenonderzoek van 2013 gaf een klein aandeel van de respondenten (5%) aan de beschikking te hebben over een volks- of nutstuin. In 2008 was dit 3%. Van het overgrote deel dat daar niet over beschikt zou een kwart (25%) er wel één willen hebben, terwijl meer dan de helft (59%) dat niet wil. Het overige deel weet het niet of heeft er geen mening over. Ten opzichte van 2008 is er in 2013 een iets grotere behoefte, toen nog 20% een volkstuin zou willen hebben en 65% dit niet wilde. De cijfers uit 2018 laten een vergelijkbaar beeld zien als in 2013. Van de respondenten heeft 4% een volks- of nutstuin 24% wil een volkstuin, waarbij moet worden vermeld dat de respondenten niet statistisch representatief zijn voor alle Amsterdammers. Een op de zes respondenten die geen volkstuin hebben, bezoekt wel eens een tuinpark om er te wandelen, rust te zoeken en/of vanwege het groen. Veel bezochte tuinen zijn Amstelglorie, Nut en Genoegen en Klein Dantzig.

2.3 Eigendom en verhuur en beheer

Eigendom en verhuur

De gemeente is grondeigenaar van alle volkstuinparken (met uitzondering van enkele parken die op de lijst in bijlage 1 zijn aangegeven) en verhuurt de grond of aan de Bond van Volkstuinders of aan de overige volkstuinverenigingen. De huurovereenkomsten zijn veelal stilzwijgend verlengd en hebben een opzegtermijn van één tot zes maanden. Alle gezamenlijke opstallen zoals het clubhuis, materialenhok, etcetera, zijn eigendom van de verenigingen. De tuinhuisen op de tuinen zelf zijn eigendom van de particuliere tuinders. Als een tuinder de huur bij de volkstuinvereniging opzegt, wordt de waarde van het tuinhuis beoordeeld door een taxatiecommissie. De nieuwe tuinder koopt het tuinhuis tegen de vastgestelde waarde. Er is niet of nauwelijks sprake van leegstand en er zijn (lange) wachtlijsten voor nieuwe tuinders. Per jaar wisselt gemiddeld 3 tot 5% van de tuinen van tuinder. Op de wachtlijst van de Bond van Volkstuinders staan momenteel circa 4000 aspirantleden.

De huur voor een tuinder bedraagt gemiddeld een paar honderd euro per tuin per jaar (lager bij dagrecreatieve tuinen en nutstuinen, hoger bij verblijfsrecreatieve tuinen). De huurinkomsten worden onder meer benut

voor dekking van beheerkosten voor delen die niet in zelfbeheer worden onderhouden en andere faciliteiten. Sommige volkstuinverenigingen hebben een sociale regeling voor mensen die huur niet in één keer kunnen betalen, zodat volkstuinen voor alle Amsterdammers bereikbaar blijven.

Beheer

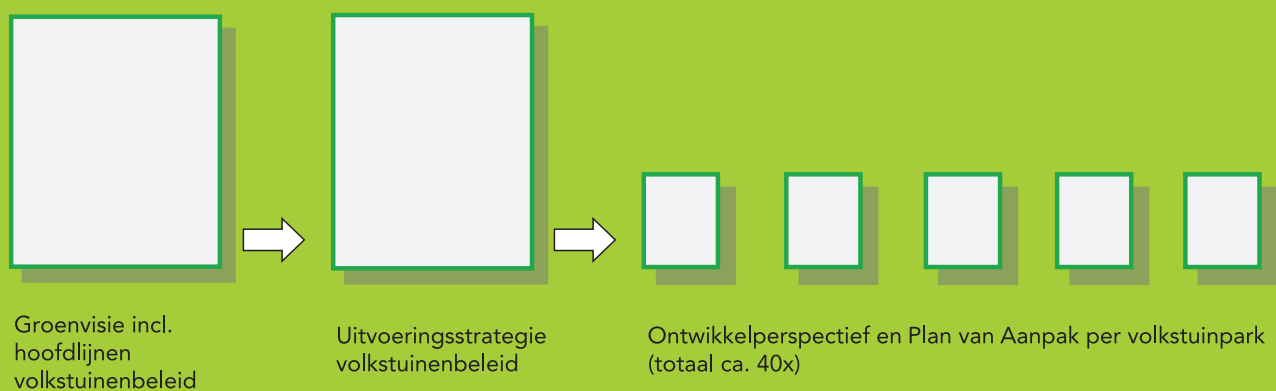
De leden van de volkstuinvereniging verzorgen zelf het beheer van het tuinpark. Dit zelfbeheer wordt beschouwd als kern van binding binnen de vereniging: collectieve inzet is een ingangseis om een tuin te kunnen huren, met verplichte onderhoudsbeurten. De inzet van vrijwilligers voor allerlei (beheer)taken is van groot belang voor het functioneren van de parken en behoort tot het DNA van de volkstuinparken in Amsterdam en Nederland. Verder heeft natuurvriendelijk beheer op veel tuinparken in Amsterdam zijn intrede gedaan, wat de biodiversiteit ten goede komt.

Ondanks het streven naar zelfbeheer, kan het wenselijk zijn dat de gemeente ook beheertaken uitvoert op het moment dat de beheertaken te groot worden of te veel specialisme vergen. In paragraaf 3.4 wordt daar nader op ingegaan.

2.4 Bond van Volkstuinders

In totaal zijn 26 tuinparken in Amsterdam aangesloten bij de Amsterdamse vereniging Bond van Volkstuinders (www.bondvanvolks-tuinders.nl); de overige volkstuinverenigingen zijn zelfstandig (de meeste zijn wel lid van de AVVN, de landelijke koepel). De Bond

van Volkstuinders is als overkoepelende Amsterdamse organisatie de primaire gesprekspartner voor de gemeente als het gaat om beleid, financiën en ontwikkeling. Met de overige volkstuinverenigingen onderhoudt de gemeente nu veelal alleen een verhuurrelatie.

- Documenten en stappen in het proces van behoud en modernisering van de volkstuinparken

3 Beoogde situatie volkstuinparken

3.1 Ambities voor 2035

De hoofdlijnen van volkstuinenbeleid zijn opgenomen in de **Groenvisie Amsterdam 2020-2050**, waarvan bestuurlijke vaststelling ook in 2020 is voorzien. Omdat de volkstuinparken belangrijke groengebieden in de stad zijn, een lange historie kennen als stedelijke groenvoorzieningen en allemaal onderdeel uitmaken van de hoofdgroenstructuur is het logisch om de hoofdlijnen van het beleid te verankeren in de Groenvisie. Zo worden ze onderdeel van de bredere groenambities van de gemeente.

De Groenvisie is gebaseerd op vier pijlers:

- Natuur
- Klimaatadaptatie
- Gezondheid
- Sociale cohesie

Binnen alle vier pijlers leveren de volkstuinparken belangrijke bijdragen:

- Het vele groen, de rijkdom aan planten, struiken en bomen en de watergangen hebben hoge natuurwaarden en dragen bij aan biodiversiteit.
- Het hoge aandeel onverharde ruimte zorgt voor opvang en afvoer van regenwater en het vele groen zorgt voor verkoeling in de stad en CO₂-opname.
- Het groen zorgt voor frisse lucht, tuinieren zorgt voor gezonde ontspanning en beweging en lokaal geproduceerd (biologisch) voedsel draagt bij aan een gezondere stad.
- De verenigingen bestaande uit soms honderden mensen van allerlei achtergronden, zijn vaak hechte gemeenschappen. Opleiding, inkomen, leeftijd en afkomst doen niet ter zake: de gezamenlijke liefde voor het tuinieren werkt sterk verbindend.

De Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid sluit aan bij deze vier pijlers, voor de samen-

hang en continuïteit van het gemeentelijk beleid. In de Groenvisie zijn de hoofdlijnen van de 'ruimtelijke principes' voor de volkstuinparken opgenomen, uitgangspunten voor de ontwikkeling de komende jaren. De Groenvisie is een visie en geeft richting voor alle groen in de stad, waaronder de volkstuinparken. Vervolgens is voor de volkstuinparken het beleid verder uitgewerkt en vertaald naar een uitvoeringsstrategie (deze nota). Ten slotte wordt door de gemeente voor elk volkstuinpark een zogeheten ontwikkelperspectief opgesteld waarin de ruimtelijke opgaven per tuinpark staan.

Elk volkstuinpark gaat vanaf 2021 een proces van transformatie in om invulling te geven aan de gewenste vernieuwing. Elk volkstuinpark maakt binnen één jaar (de prioritaire parken) of twee jaar (de overige parken) een plan van aanpak voor de eigen transformatie met concrete acties voor de komende tien tot vijftien jaar, gericht op de doelen die de gemeente gesteld heeft. Hierbij worden de parken ondersteund door de gemeente en (de aangesloten parken) door de Bond van Volkstuinders. Het plan van aanpak verschilt voor elk volkstuinpark; het hangt af van het karakter van het volkstuinpark en de ligging in de stad. Het Beleidsplan van de Bond van Volkstuinders 'Spijkers met koppen' dat in december 2019 is vastgesteld vormt de basis voor de samenwerking met de gemeente in deze opgave; ruim twee derde van de volkstuinparken in Amsterdam is bij de Bond aangesloten.

Het Plan van Aanpak zich richt op de ruimtelijke principes uit de Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid en de doelstellingen en randvoorwaarden per park die worden meegegeven in het Ontwikkelingsperspectief.

3.2 Beoogde situatie 2035: modernisering

Het gemeentebestuur wil dat de volkstuinparken behouden blijven, maar ook dat veel meer Amsterdammers gebruik van de parken kunnen maken. Dat betekent dat de parken moeten moderniseren, meer functies moeten krijgen en toegankelijker moeten worden. Uiterlijk in 2035 moeten de Amsterdamse volkstuinparken een stevig onderdeel zijn geworden van de stad. Voor Amsterdammers is het volkstuinpark bij hen in de buurt dan een normale plek om heen te gaan, om te ontspannen, (mee) te tuinieren of op een andere manier te recreëren. Veel meer Amsterdammers dan nu tuinieren op de volkstuinparken, en ook zij die niet willen of kunnen tuinieren, voelen zich er van harte welkom. De volkstuinparken zijn van iedereen geworden.

De modernisering betreft het vergroten van de toegankelijkheid door het realiseren van openbare parkroute(s) voor langzaam verkeer en/of openbare plekken/zones, meer diversiteit aan type tuinen, meer en meer uitnodigende entrees, het toevoegen van recreatief en maatschappelijk programma, en het stimuleren van het gebruik van openbaar vervoer en fiets. Hierbij horen randvoorwaarden over bebouwing, erfafscheidingen en verharding

om het groene en uitnodigende karakter te behouden of te versterken.

Voldoende aanbod tuinieren

We kiezen voor behoud, bescherming en betere benutting van de bestaande Amsterdamse volkstuinparken. We leggen geen nieuwe volkstuinparken aan, maar bieden huidige parken bestaanszekerheid via langlopende huurcontracten en planologische bescherming. Dat gaat hand in hand met het uitgangspunt van modernisering: de parken gaan meer bijdragen aan het opvangen van de druk van de groeiende en verdichtende stad, ze worden beter toegankelijk met meer openbaar groen en er komen meer gebruiksmogelijkheden.

We kiezen voor verhuur van volkstuinen aan mensen uit de Metropoolregio Amsterdam, zodat het beschikbare aanbod ten goede komt aan mensen uit de stad en regio. Voldoende aanbod voor tuinieren in Amsterdam bieden we door ook in buurtgroen en groene verbindingen ruimte te bieden voor initiatieven en op de volkstuinparken in te zetten op meer (collectieve en kleinere) tuinen en een grotere diversiteit aan tuinen.

Openbare parkzones

Een belangrijke doelstelling is om een gedeelte van ieder volkstuinpark openbaar te maken, **tot maximaal 20% van het oppervlak van het volkstuinpark** (afhankelijk van ligging en vorm) en het hele jaar door toegankelijk. Nu zijn de volkstuinparken de helft van het jaar volledig afgesloten. Op deze manier worden potentieel vele tientallen hectaren aan park 'opengemaakt' voor de stad. De openbare parkzones (routes en/of openbare plekken) verbinden buurten met elkaar en nodigen uit om het volkstuinpark te bezoeken. De gemeente geeft aan waar op de volkstuinparken deze parkzones met een of meerdere openbare routes globaal moeten komen. De noodzaak voor extra verbindingen en openbare zones is afhankelijk van de ligging in de stad en niet voor elk tuinpark hetzelfde.

Deze openbare zones nodigen uit tot bewegen en zijn onderdeel van wandel- en

hardlooprondjes in de buurt. De route gaat langs de entree van het tuinpark, het verenigingsgebouw, de tuinwinkel en/of het gemeenschappelijke veld. Ze bieden voldoende ruimte om extra openbaar groen aan te planten en te recreëren. Denk aan sport, bewegen, spelen, een winkeltje voor kleinschalige verkoop van op het gebied toegesneden producten, horeca, educatie, kunst, cultuur, zorg en welzijn. Onder voldoende ruimte denken we bijvoorbeeld aan een minimale maat van 25 meter voor deze openbare zone tussen de (landschappelijke) erfafscheidingen naar het tuindeel, wat bijdraagt aan goed beheer en de veiligheid.

Om de openbare zones vrij te krijgen, kan het zijn dat tuinpercelen vrijgemaakt moeten worden. De tuinparken maken zelf een voorstel hoe ze dit gaan doen (bijvoorbeeld door geleidelijk vrijmaken van de tuinpercelen bij vertrek van huurders).

Met openbare parkzones (tot 20% van het huidige oppervlak) worden de parkdelen bedoeld die straks niet (meer) verhuurd worden. Ze blijven wel onderdeel uitmaken van een volkstuinpark, maar dan als openbaar deel. In deze openbare delen heeft de gemeente straks de eerste verantwoordelijkheid voor beheer, veiligheid en toezicht. De toegang is vrij, vergelijkbaar met (delen van) veel andere stadsparken. Net als bij sommige andere stadsparken kan dit deel door de gemeente en in overleg met de vereniging indien wenselijk afgesloten worden, bijvoorbeeld in de nachtelijke uren. Zoveel mogelijk openbaarheid blijft het uitgangspunt. Afsluitbaar maken vraagt om bepaalde voorzieningen zoals borden en eventueel hekken en beheerinspanningen en zal dus zorgvuldig afgewogen worden in de plan van aanpakfase.

Voor elk tuinpark wordt in het ontwikkelperspectief in beeld gebracht hoe de gemeente op basis van de ligging en ruimtelijke indeling van het tuinpark aankijkt tegen de omvang, positie en vorm van de openbare groenzone; daarbij is 20% altijd het maximum. Belangrijk

uitgangspunt voor alle tuinparken is dat de bebouwing die gebruikt kan worden voor maatschappelijke (mede)gebruik grenst aan het openbare deel.

De rest van het oppervlak van ieder tuinpark (minimaal 80%) betreffen de verhuurde delen aan de Bond en niet aangesloten verenigingen en in gebruik geven aan de tuinders, en in de toekomst ook aan andere huurders, zoals maatschappelijke organisaties of bewonerscollectieven. Onderdeel van het verhuurde deel zijn de individuele tuinen en daarnaast collectieve tuinen, bijzondere tuinen, velden, paden, groenstroken en watergangen die de afzonderlijke tuinen ontsluiten, afschermen en verbinden. De verhuurde delen, met uitzondering van de individuele tuinen, vormen in veel gevallen de zogenoemde collectieve delen van de tuinparken; bezoekers zijn hier welkom, maar ze zijn te gast op het terrein van de gezamenlijke huurders. De huurders geven (binnen de kaders die de gemeente meegeeft over toegankelijkheid) invulling aan deze toegankelijkheid en zijn verantwoordelijk voor beheer, veiligheid

Voor negentien tuinparken is een doorgaand recreatief voetpad waar fietsers zijn toegestaan gewenst. Op drie tuinparken is het (toekomstige) belang van de fietsverbinding voor de stad zo groot, dat de mogelijkheid van 's nachts afsluiten van de openbare zone voor deze parken niet wenselijk is. Op de andere tuinparken (en de tuinparken waar geen doorgaande verbinding nodig is) kan de openbare zone 's nachts afgesloten als daar voldoende aanleiding voor is en de gevolgen voor beheer en veiligheid goed zijn uitgewerkt. Op vijf tuinparken zijn al doorgaande fietspaden of wegen aanwezig; voor deze tuinparken is dat een gegeven, wel kan de ligging of inpassing van de route mogelijk wijzigen in de toekomst als dat voor de ruimtelijke indeling een verbetering betekent.

Al een doorgaande fietsroute aanwezig die dag en nacht open is:

Wijkergouw (fietspad over park al aanwezig)
Osdorp (weg over park al aanwezig)
De Groenlijn (oost-west fietspad al aanwezig)
Amstelhof (fietspad over park al aanwezig)

Al een doorgaande fietsroute aanwezig die 's nachts afsluitbaar is:

Klein Dantzig (fietspad over park al aanwezig)

Doorgaande fietsroute nodig die dag en nacht open is:

Sloterdijkmeer
Nut en Genoegen

Doorgaande fietsroute nodig die eventueel 's nachts afgesloten kan worden:

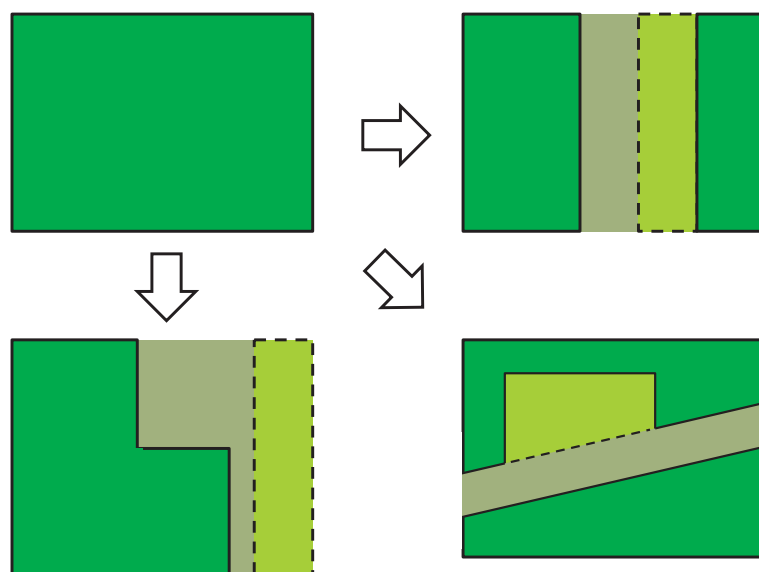
Zonnehoek
Buikslotermeer
Lissabon
Ons Buiten
Amstelglorie
De Vijf Slagen
Linnaeus
Frankendael
Driemond
Dijkzicht
Ons Lustoord
De Federatie

en toezicht. De verhuurde parkdelen zijn in principe 's nachts en in de maanden dat de verhuurde particulier tuinen niet gebruikt worden afgesloten voor bezoekers. De afscheidingen tussen openbare parkdelen en verhuurde delen (tuinen met de gemeenschappelijke paden, watergangen en groenstroken) moeten voldoende afscherming bieden; dat kan in de vorm van watergangen, hagen en (waar nodig) zorgvuldig vormgegeven hekken.

Op meer dan de helft van de tuinparken is geen aanleiding om een doorgaande fietsroute op te nemen in het park (vanwege de kleine omvang, vorm en/of ligging van het tuinpark); hier is nachtelijke afsluiting dus een optie als gemeente en vereniging dat als wenselijke oplossing zien. Op 14 tuinparken is het wel wenselijk om een fietsroute op te nemen en vijf tuinparken kennen in de hui-

dige situatie al een weg of fietspad over het tuinpark. Een doorgaande recreatieve fiets- en wandelroute maakt integraal onderdeel uit van het parkontwerp, en is primair gericht op bezoek en beleving van het tuinpark. Het afsluiten van deze routes/zones tijdens nachtelijke uren wordt als optie opengehouden. Voor enkele tuinparken die door hun omvang en ligging in de stad en de stedelijke ontwikkeling in de directe omgeving een (toekomstige) barrière vormen voor goede fietsverbindingen geldt dat afsluiting niet wenselijk is.

Formeel spreken we bij fietspaden op de tuinparken over de status 'Voetgangerszone, toegestaan fietsers op geasfalteerde paden. NIET toegestaan brom- en snorfietsen'. Er zijn verschillende voorbeelden in de stad waar deze oplossing is toegepast.

- particuliere tuinen, verhuurd, deels verblijfsrecreatie, deels dagrecreatie, afsluitbaar en gesloten in oktober - maart (via 'tuintpaden' toegankelijk voor bezoekers)
- diverse tuinen en collectieve tuinen, verhuurd, toegankelijk voor verschillende gebruikers en bezoekers tijdens openingstijden, bedoeld voor dagrecreatie (geen verblijfsrecreatie), clubhuis en andere voorzieningen, beperkt afsluitbaar
- openbare parkzone (jaarrond), velden, voet- en fietsverbindingen, recreëren, niet afsluitbaar

Diversiteit in tuinen en tuinenroutes

Naast de openbare parkzones (routes en/of openbare plekken) zijn er aantrekkelijke (wand)routes die toegankelijk zijn voor alle bezoekers, maar die wel afsluitbaar zijn tijdens de sluitingstijden van het volkstuinpark; de 'tuinenroutes'.

We verkennen de mogelijkheden om de openingstijden van de volkstuinparken te verruimen.

De wens is om meer diverse tuinen aan deze tuinenroute(s) te concentreren (in totaal circa 20% van het aantal volkstuinen op het volkstuinpark, via natuurlijk verloop over een periode van tien tot vijftien jaar). Dit biedt bredere gebruiks- en belevingsmogelijkhe-

den voor bezoekers en geeft een park met drukker en rustiger delen. Nieuwe formules om diversiteit in het aanbod van tuinen te creëren zijn bijvoorbeeld jaarlijkse verhuur van tuinen, gedeeld gebruik van een tuin, opsplitsen van grote tuinen naar kleine tuinen, en aanleg van collectieve tuinen en thematuinen (natuurtuin, heemtuin, zorgtuin etc.). Dit kan ook ruimte bieden aan verschillende maatschappelijke initiatieven op het gebied van bijvoorbeeld bewegen, buurtsamenwerking, stadslandbouw, zorg en/of onderwijs. Het bebouwd oppervlakte mag daarbij overigens niet toenemen. De volkstuinvereniging bepaalt zelf hoe ze de tuinen diverser gaat maken. Dat hangt af van het karakter van het park, ligging in de stad en welke soort tuinen wel en niet werken.

■ Impressie gemoderniseerd volkstuinpark

Entrees en randen

De entrees van de volkstuinparken worden verbeterd en er is meer te doen. Ze worden aantrekkelijk gemaakt voor tuinders, recreanten en omwonenden. Een uitnodigende entree verleidt passanten het tuinpark te bezoeken. Iedere entree krijgt een extra functie, bijvoorbeeld een uitkijkpunt, speel- en sportvoorziening of een (kleinschalige) horecavoorziening.

Waar nodig komt er extra openbare ruimte bij de entree. Zo komt er ruimte voor bijvoorbeeld spelen, plukken, ontspannen, leren over de natuur etc. Hiervoor worden zo nodig tuinpercelen en/of parkeerplaatsen vrijgemaakt. Naar en op alle volkstuinparken komt goede bewegwijzering.

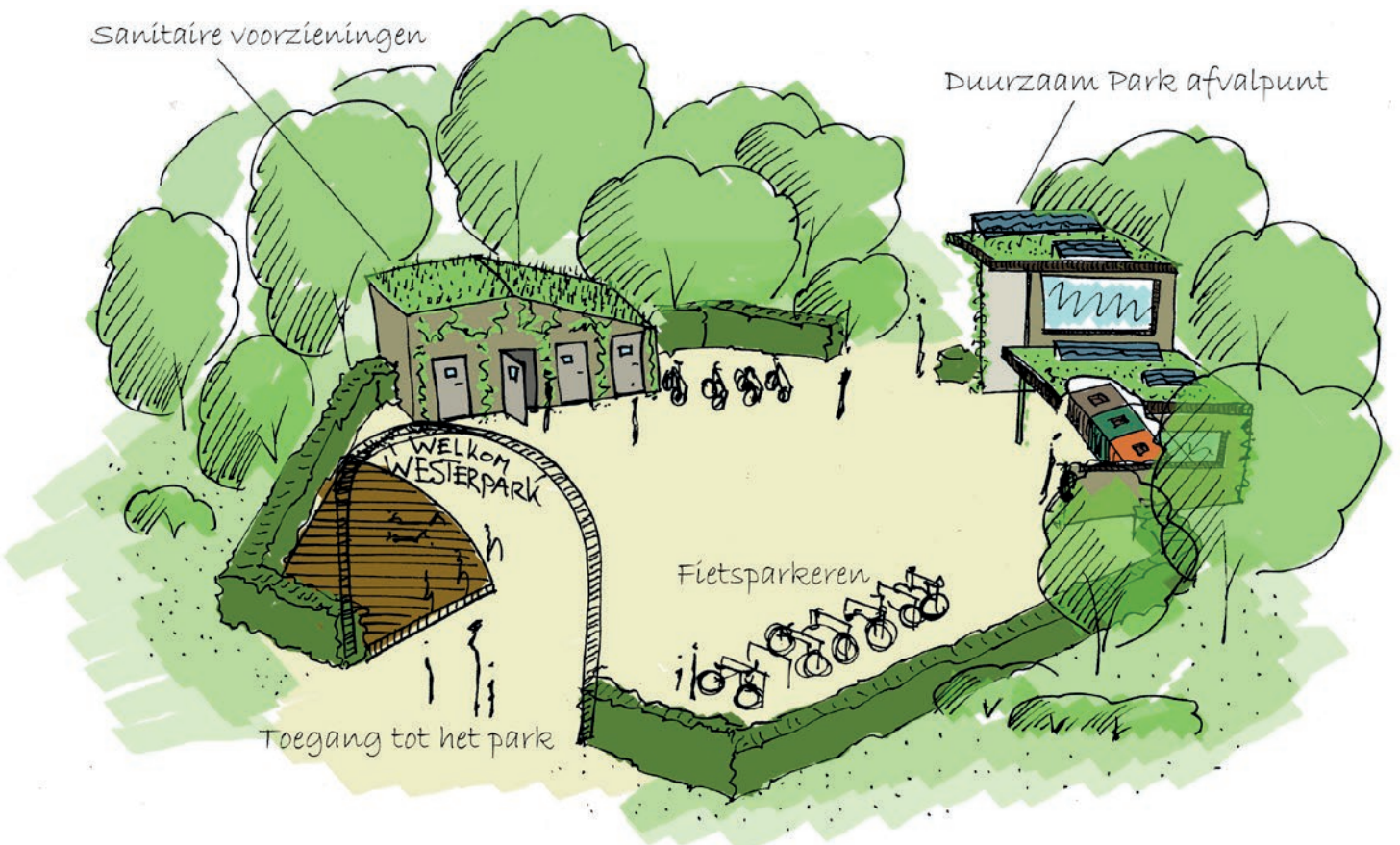
Het gebruik van de randen van de volkstuinparken wordt verbeterd. We verbeteren de randen van de volkstuinparken zowel visueel als ecologisch. Als het volkstuinpark een collectieve rand heeft, dan kan deze (afhankelijk van de ligging en ecologische waarde) meer openbaar worden voor wandelaars of sporten/bewegen gebruik. Aangrenzende tuinen moeten zichtbaar blijven (lage haag) om de beleving van het tuinpark vanaf de rand te behouden.

Sanitaire voorzieningen

Duurzaam Park afvalpunt

Toegang tot het park

Fietsparkeren

Meer afwisseling, meer openbaarheid

Met bovenstaande principes wordt ongeveer 20% van het oppervlakte van elk volkstuinpark openbaar (bijvoorbeeld entrees, velden, wandel- of fietsverbindingen). De gemeente geeft aan waar de openbare zones en eventuele doorgaande verbindingen voor langzaam verkeer globaal komen. Tussen de openbare zones en de tuinen komt een passende afscheiding. In totaal blijft dus circa 80% van het volkstuinoppervlak beschikbaar voor verhuurbare tuinen in allerlei soorten en maten [en de bijbehorende paden, waterlopen en velden](#); 20% van het aantal tuinen wordt meer divers (diverse vormen van tuinieren).

Natuurvriendelijk tuinieren en natuurinclusieve stad

Zorgen voor een natuur- en milieuvriendelijke inrichting en beheer op volkstuinparken en sluiten hierbij aan op de al met succes toegepaste methodiek van de Landelijke Bond van Volkstuinders (AVVN) rondom natuurvriendelijk tuinieren.

Bereikbaarheid

Het gebruik van de auto wordt ontmoedigd. Het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer wordt gestimuleerd. Waar het kan, wordt bestaande parkeerruimte gecombineerd met parkeervoorzieningen in de omgeving.

Activiteiten en maatschappelijke voorzieningen

De volkstuinparken worden voor verschillende doelgroepen aantrekkelijk, omdat er meer te doen is, voor meer (groepen) mensen. In samenwerking met de gemeente en maatschappelijke partners bieden de volkstuinverenigingen meer functies, voorzieningen en activiteiten aan op het gebied van welzijn

en zorg, onderwijs en educatie, cultuur en hobby's, sport en bewegen, spelen en duurzaamheid. We stimuleren en ondersteunen hiervoor samenwerkingsverbanden met andere volkstuinparken en met organisaties die zich bezighouden met de doelgroepen op bovenstaande thema's.

Wat maatschappelijke en recreatieve voorzieningen betreft, wordt gedacht aan:

- Speelvoorzieningen (buurt)kinderen
- Sport en bewegen
- Horeca
- Jeugd (natuureducatie, 'doorgroei-schooltuinen', buitenschoolse opvang, ontmoeting)
- Pluktuinen
- Stadslandbouw
- Zorg
- Gezondheid
- Dagbesteding
- Kunst en cultuur
- Inclusie en integratie (bijvoorbeeld tuinieren met statushouders)

Hiervoor wordt gebruik gemaakt van:

- Het clubgebouw (medegebruik)
- De collectieve buitenruimten en collectieve tuinen
- De individuele tuinen zelf, als dat wenselijk is.

De exacte invulling per volkstuinpark gebeurt in overleg tussen volkstuinpark, gemeente en de betreffende maatschappelijke partners. De opgave voor het vergroten van maatschappelijk (mede)gebruik geldt voor alle volkstuinparken.

Door de modernisering van de volkstuinparken (meer ruimte/aandacht voor maatschappelijk (mede)gebruik) krijgen bijvoorbeeld ook speelvoorzieningen voor buurtkinderen, bewegen en schooltuinen nieuwe kansen.

Een gedeelte van elk volkstuinpark wordt openbaar groen; dit kunnen delen zijn die nu als gemeenschappelijk groen verhuurd wordt aan de verenigingen. Om te zorgen dat de verenigingen ook in de toekomst genoeg ruimte hebben om activiteiten te organiseren (open dagen, educatiedagen etc.) kijkt de gemeente goed naar afspraken om incidenteel gebruik van de openbare groenzone voor activiteiten mogelijk te maken, vooral als deze activiteiten gericht zijn op bezoekers uit de omgeving.

Verenigingsleven

Het verenigingsleven en de betrokkenheid van vrijwilligers vormen het fundament voor het bestaan en de aantrekkingskracht van de

volkstuinparken. De gemeente wil dit koesteren en bewaren, en toekomstbestendig maken. Er zullen veranderingen optreden in

het aantal leden: het aantal 'klassieke' leden met een grote privétuin zal immers afnemen. Daarvoor in de plaats komen echter nieuwe leden die een kleinere tuin hebben, een deel-tuin of samen een collectieve tuin. En ook maatschappelijke organisaties die activiteiten gaan ontplooiën op de tuinparken kunnen een lidmaatschap krijgen. Met een grotere diversiteit en misschien per saldo zelfs grotere groep aan gebruikers zullen er naar verwach-

Geleidelijk proces in de tijd

De nieuwe openbare parkzones en nieuwe soort tuinen ontstaan geleidelijk, gebruik makend van het vertrek van huurders (dat is gemiddeld 3 tot 5% per jaar). Bovendien verkennen we de mogelijkheden om de ope-

Gebruik maken van schuifruimte

Elk tuinpark maakt op basis van een op te stellen inrichtingsplan (de uitwerking/vertaling door de volkstuinvereniging van het ontwikkelperspectief dat door de gemeente wordt opgesteld) een plan voor het herschikken van tuinen. Tuinen die door natuurlijk verloop vrij komen zullen willekeurig verspreid liggen over het tuinpark. Door de vrijkomende tuinen niet te verhuren of tijdelijk te verhuren kan in een aantal jaren voldoende ruimte worden opgespaard om aan de openbaarheidseis (maximaal 20% per tuinpark) te voldoen. Bij een gemiddelde doorstroming van 3 tot 5% per jaar betekent dit dat na vier tot zeven jaar voldoende ruimte is 'opgespaard'. Via herverkaveling, grondruil en herinrichting kan deze ruimte zo ingezet worden dat de gewenste openbare groenzone op

ting ook verschillende en nieuwe vormen van lidmaatschap ontstaan, en kan de drempel om vrijwilligerswerk te gaan doen voor mensen lager worden. Door het vergroten van samenwerking met omliggende buurten en met maatschappelijke partners kan de kring van potentiële vrijwilligers vergroot worden en kunnen nieuwe vormen van samenwerking worden gezocht.

ningstijden van de volkstuintuinparken te verruimen. Hierdoor zullen in de loop van tien tot vijftien jaar de volkstuintuinparken 'nieuwe stijl' ontstaan.

een logische plek komt te liggen en goed van vorm is. Hiervoor hebben de tuinparken dan nog zo'n vijf tot tien jaar de tijd, genoeg tijd om dat via een zorgvuldig en geleidelijk proces te laten verlopen. De vrijkomende tuinen hoeven niet helemaal leeg gemaakt te worden: het huisje zal meestal moeten verdwijnen maar bestaande (grotere) bomen kunnen ingepast worden in het inrichtingsplan en kleinere bomen kunnen eventueel verplant worden binnen het tuinpark. De gemeente biedt expertise en begeleiding aan om de tuinparken te ondersteunen om een goed inrichtingsplan op te stellen en zo 'slim' mogelijk om te gaan met de vrijkomende ruimte. De tuinparken hebben veel ruimte om daarin de voor hun tuinpark beste strategie te bepalen en gedwongen verhuizingen te vermijden.

Volkstuintuinparken zijn al bezig met modernisering

De gemeente is blij om te zien dat verschillende tuinparken al actief zijn (soms al geruime tijd) in een proces van modernisering, uit eigen beweging of omdat ontwikkelingen in de omgeving (nieuwbouw/verstedelijking) daarom vragen. Dat laatste geldt bijvoorbeeld voor de tuinparken in De Nieuwe Kern (gemeente Ouder-Amstel) en de twee tuinparken in het Westerparkgebied (Nut & Genoegen en Sloterdijkmeer). Voor de laatste twee tuinparken is op 12 februari 2020 door de gemeente een Nota van Uitgangspunten (NvU) vastgesteld om de toegankelijkheid en

kwaliteit van het tuinpark te vergroten. Met deze positieve ontwikkelingen lopen deze twee tuinparken voorop in de modernisering die de gemeente nastreeft. De ambities uit de Uitvoeringsstrategie sluiten goed aan op wat is opgenomen in de NvU. Voor de fase na de NvU zijn het vrijmaken van delen van het tuinpark als openbaar gebied en de inpassing van (toekomstige) doorgaande recreatieve fietsverbindingen de belangrijkste opgaven.

Voor de tuinparken in De Nieuwe Kern geldt dat de Structuurvisie die is opgesteld door

de gemeente Ouder-Amstel leidend is voor de modernisering van de volkstuinparken, inclusief de keuze voor het opheffen van een (klein) deel van de volkstuinen in dit gebied. De planvorming voor De Nieuwe Kern loopt vooruit op de Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid maar volgt de doelstellingen en ambities van het stedelijke beleid. Door de vooruitgeschoven positie (in tijd) moet een aantal zaken in De Nieuwe Kern worden opgepakt en uitgewerkt vooruitlopend op de

gemeentelijke kaders. Het ontwikkelperspectief dat voor de volkstuinen in De Nieuwe Kern wordt opgesteld, volgt de contouren van de Structuurvisie en maakt deze concreter. De cocreatie die in 2021 gestart wordt met de tuinders van De Nieuwe Kern om tot een inrichtingsplan te komen beweegt zich binnen de kaders van het concept-ontwikkelperspectief, zodat er duidelijkheid is naar alle betrokken partijen.

Ontwikkelperspectief: leidraad voor de toekomst

Elk volkstuinpark gaat vanaf begin 2021 een proces van transformatie in. De gemeente gebruikt daarbij algemeen geldende ruimtelijke principes plus per park doelstellingen en randvoorwaarden die aangeven wat moet, wat mag en wat kan (Ontwikkelperspectief en omgevingsplan). Dit is voor elk volkstuinpark anders en hangt af van de ligging in de stad, de ontwikkelingen in de omgeving, het karakter van het tuinpark en de vereniging én van de behoeften en ideeën van de mensen in de buurt.

Aan de hand van voorgaande ruimtelijke principes stelt de gemeente voor elk volkstuinpark een Ontwikkelperspectief op. Dit perspectief geeft de ambitie aan, gebaseerd op de ligging van het volkstuinpark en de (gebieds)ontwikkeling in de omgeving. De ruimtelijke principes gelden voor alle volkstuinparken (verblijfsrecreatieve parken, dagparken, nutstuinen). Het accent voor de nutstuinen ligt met name op een flinke toename voor maatschappelijk medegebruik.

Het Ontwikkelperspectief per volkstuinpark omvat vier kaartbeelden en een toelichting.

- luchtfoto,
- kaart huidige situatie,
- kaart context ontwikkelingen in de omgeving,
- kaart ontwikkelperspectief met de ruimtelijke principes aangegeven.

Doel van de kaarten is visualiseren van de opgave, het is nadrukkelijk geen ontwerp.

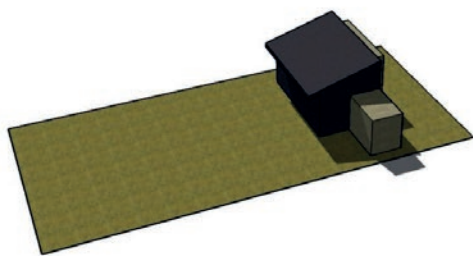
De kaart van het ontwikkelperspectief laat per ruimtelijk principe de parkopgave zien voor onder meer:

- uitnodigende entrees,
- openbare parkzones (routes en/of plekken),
- zones voor recreatief en/of maatschappelijk programma,
- suggestie voor een tuinenroute (toegankelijk tijdens openingstijden),
- gecombineerde parkeerruimte (met de buurt en/of andere functies),
- vertaling van de parkopgave voor divers aanbod aan tuinen, verruimen van openingstijden en voorwaarden voor erfafscheidingen, bebouwing en verharding.

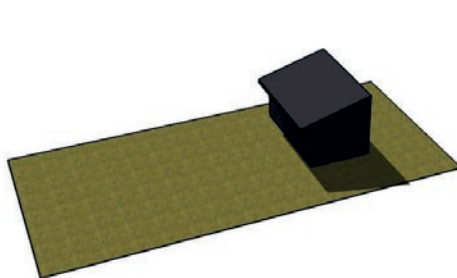
In een korte tekst worden de bijzonderheden van de ruimtelijke principes toegelicht.

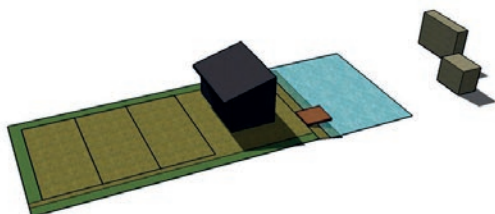
■ Voorbeeld van stappen in de modernisering van een fictief volkstuinpark over een periode van tien jaar

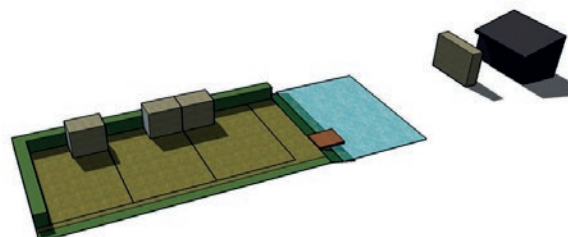
1. Huurder gaat weg

2. Opruimen van opstallen

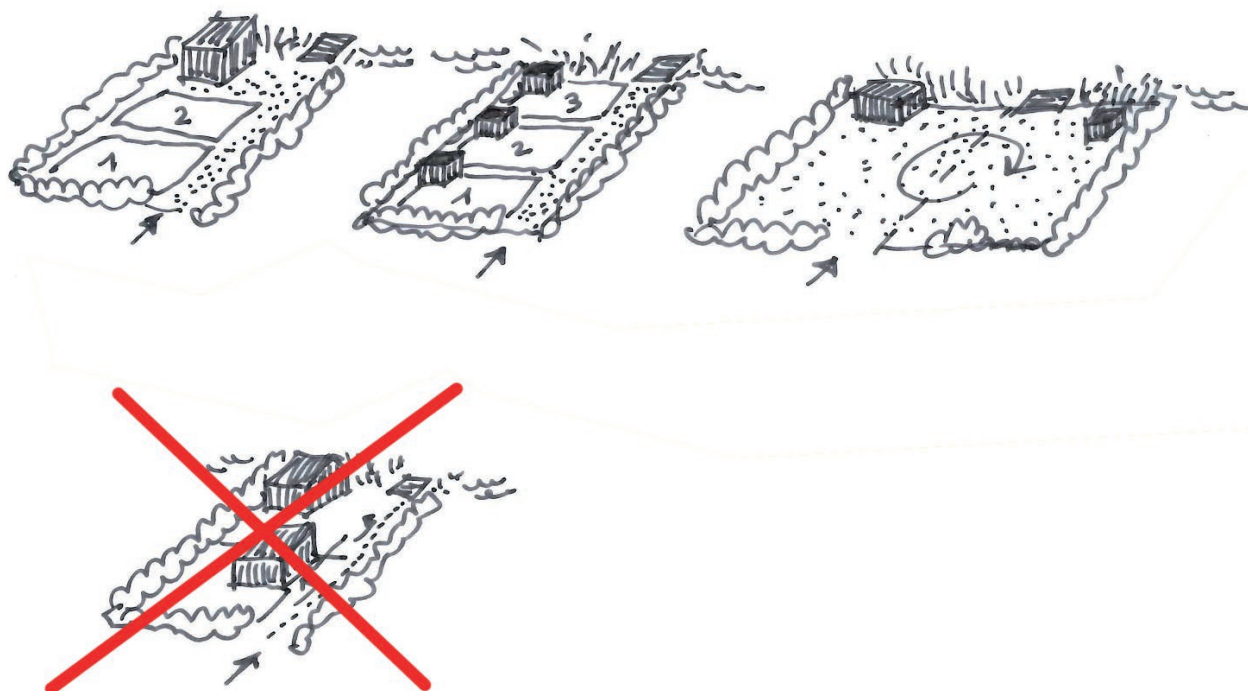

3. Nieuwkomers delen bestaande bebouwing

4. Nieuwkomers hebben ieder kleinere bebouwing

In dit voorbeeld en ook in de afbeelding midden onder gebruiken drie nieuwe huurders de bouwmaterialen en beplanting van de vertrekkende huurder om het perceel op te splitsen en er kleinere huisjes voor opslag en materialen en dagverblijven voor in de plaats te zetten.

In het voorbeeld linksboven gebruiken twee huurders gezamenlijk het perceel en het bestaande verblijfsrecreatieve huisje. In het voorbeeld rechtsboven gebruikt een groep nieuwe huurders gezamenlijk het perceel en het bestaande huisje. De tekening met het kruis maakt zichtbaar dat een toename van bebouwd volume, bijvoorbeeld twee verblijfsrecreatieve huisjes op een perceel bij opsplitsing, niet is toegestaan. Hiermee zou het groene karakter van het tuinpark verminderen (meer verharding of bebouwing).

■ Voorbeelden van opsplitsen en delen van tuinen na vrijkomen van grote tuinen

Randvoorwaarden opnemen in het Omgevingsplan

Ambitie is regels ten aanzien van gebruik, inrichting en bebouwing op te nemen in het nieuwe Omgevingsplan en in de huurovereenkomst. Het gaat om een unanieme wijze van bestemmen in de generieke regels, en – waar nodig – specifieke uitwerking per locatie. Per deelgebied zullen de regels uit het Omgevingsplan vigerend worden (periode heden tot en met 2029).

De regels sluiten zoveel mogelijk aan bij de huidige regels van de Bond van Volkstuinders en gaan ook gelden voor de niet-aangesloten parken. Daarom is opname in het Omgevingsplan belangrijk, omdat alle tuinparken dan op dezelfde wijze behandeld worden en de rol van de gemeente duidelijk is als het gaat om toezicht en handhaving. Voor de erfafscheidingen aan de padzijde wordt de maximale hoogte vanwege privacy en veiligheid opgehoogd van 80 cm naar 120 cm; niet hoger, want zicht op de tuinen blijft een belangrijk uitgangspunt.

Voorzet voor randvoorwaarden zoals op te nemen in het Omgevingsplan:

- De oppervlakte van het tuinhuisje (inclusief bijgebouwen zoals schuur en plantenkas) is niet groter dan 10% van de oppervlakte van de tuin (en maximaal 28m²).
  - Dit is een beperking ten opzichte van de huidige situatie (waar soms 40 m² voor een tuinhuisje en optie voor plantenkas en/of schuur zijn toegestaan) en zal gelden voor nieuwe opstallen.
  - Het huisje op de tuinkavel ligt minimaal 2 meter van de erfgrens en op maximale afstand van het toegangspad.
  - Maximum bouwhoogtes: clubgebouw e.d. maximaal 5 meter, tuinhuisjes maximaal 3,5 meter.
  - Architectuur en materialen van de huisjes dragen bij aan duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente Amsterdam:
- natuurinclusief gebouwd, volledig recyclebaar.
  - Medegebruik van bestaand gebouw dan wel de mogelijkheid voor het toevoegen van een gebouw/ aanbouw voor recreatieve en maatschappelijke functies. Dit onder voorwaarde van een zone aanduiding en dat eventueel nieuw bebouwingsoppervlakte niet groter is dan de gezamenlijke oppervlakte van tuinhuisjes die plaats maken voor de openbare parkzone.
  - Voor verharding op de tuin worden bij voorkeur schelpen of houtsnippers gebruikt.
  - Oppervlakte verharding (huisje en paden) maximaal 25% van het oppervlakte van de tuin.
  - Groene erfafscheiding (geen schuttingen of begroeide hekken) van minimaal 50 cm breed en maximaal 120 cm hoog grenzend aan de paden. Suggesties voor een levende erfafscheiding van diverse beplanting, fruit, bessen, noten, kruiden voor mens en dier. Dit stimuleert de biodiversiteit op het tuinpark.
  - Waar ruimtelijk mogelijk worden door de tuinders natuurvriendelijke oevers van minimaal twee meter breed of een andere oplossing gemaakt.
  - Het gebruik van de randen van de volkstuinparken wordt verbeterd. Waar het volkstuinpark grenst aan landelijk gebied/ grotere groenstructuren, legt de volkstuinvereniging de relatie met het landelijk gebied, zowel visueel als ecologisch. Als het volkstuinpark een collectieve rand heeft, dan kan deze meer openbaar toegankelijk worden en geschikt zijn voor wandelaars, sport en bewegen of ander gebruik. Aangrenzende tuinen moeten zichtbaar blijven (lage haag) om de beleving van het tuinpark vanaf de rand te behouden.

3.3 Beoogde situatie 2035: huur en financiën

Zekerheid bieden voor lange termijn

De stadsbrede beleidshervorming volkstuinparken zorgt voor een aantal veranderingen op de volkstuinparken ten opzichte van de huidige situatie. Dit betekent dat privaatrechtelijke afspraken met de volkstuinparken mee moeten veranderen. De privaatrechtelijke afspraken over onder andere de huurtermijn, huurprijzen en -differentiatie, beheer en verantwoordelijkheden, verbeteren van de grondwaterkwaliteit, worden schriftelijk vastgelegd in een huurovereenkomst.

Het uitgangspunt is een uniforme huurovereenkomst voor alle volkstuinparken. Uiterlijk per 1 januari 2022 wordt een nieuwe huurovereenkomst van kracht voor alle volkstuinparken in eigendom van Amsterdam, voortvloeiend uit de uitwerking van het volkstuinenbeleid. Deze huurovereenkomst is het privaatrechtelijke instrument waarmee de gemeente enerzijds modernisering van de volkstuinparken kan sturen en monitoren, en anderzijds het instrument waarmee de huurders voor langere tijd zekerheid en perspectief geboden wordt.

Het doel van de Uitvoeringsstrategie is om de volkstuinparken voor lange termijn (minimaal tot 2050, zie *Groenvisie Amsterdam 2020-2050*) te behouden. De gemeente wil wel tussenstappen inbouwen om te bekijken of de doelstellingen gehaald worden en daarop bij te kunnen sturen en in te kunnen spelen op eventuele nieuwe ontwikkelingen. Uitgangspunt is een contracttermijn van tien jaar met zicht op verlenging met tien jaar; dit is binnen de gemeente een lange periode die het belang aangeeft om de volkstuinparken structureel een plek te geven in de stad. Langdurige zekerheid bieden is dus het uitgangspunt. Na deze tien plus tien jaar loopt de overeenkomst van rechtswege door. Hiermee wordt aangesloten op de standaard werkwijze vanuit de gemeente.

In de eerste periode van tien jaar wordt de voortgang van de modernisering bijgehouden door de verenigingen. Aan de hand hiervan bespreken de gemeente en verenigingen de voortgang van de afgesproken doelen en

ambities en wat nodig is om deze te halen. Bij onvoldoende vooruitgang, kan na de eerste periode van tien jaar een heroverweging van de huurovereenkomst plaatsvinden, tenzij het niet behalen van de ambities te wijten is aan externe factoren.

Om de volkstuinparken meer zekerheid voor de langere termijn te bieden wordt toegevoegd naar een huurperiode van tien jaar en (onder voorwaarden) een verlening van nogmaals tien jaar. De totale looptijd van de huurovereenkomst is afhankelijk van de mate waarin de huurders een blijvende bijdrage leveren aan onder andere het verbeteren van de grondwaterkwaliteit, de groenambities en openbaarheidsopgave van de stad. In deze periode wordt de voortgang van de modernisering bijgehouden door de verenigingen. Aan de hand hiervan bespreken de gemeente en verenigingen de voortgang van de afgesproken doelen en ambities en wat nodig is om deze te halen. Bij onvoldoende vooruitgang, kan na de eerste periode van tien jaar een heroverweging van de huurovereenkomst plaatsvinden, tenzij het niet behalen van de ambities aantoonbaar te wijten is aan externe factoren.

Huurprijsontwikkeling

De gemeente Amsterdam verhuurt grond aan volkstuinverenigingen en de Bond voor Volkstuinders. Op dit moment bedraagt de gemiddelde huurprijs voor volkstuinen €0,47 per m² per jaar (lager bij nutstuinen). De volkstuinverenigingen verhuren de grond door aan de tuinders. De Bond van Volkstuinders hanteert een huurprijs van gemiddeld €1,34 per m² voor de diensten en activiteiten van de Bond. Overige volkstuinverenigingen vragen op vergelijkbare wijze een bijdrage van de tuinders.

Door onzekerheid over de toekomst van de volkstuinparken heeft er de laatste jaren niet of nauwelijks een correctie op de huurprijs plaatsgevonden. Daarnaast sluit de huurprijs niet aan bij vergelijkbare verhuringen van grond in de stad en de ontwikkelingen die de volkstuinen hebben doorgemaakt. Een harmonisatie van de huurprijs is daarom nodig

en wordt gekoppeld aan de geïndexeerde huurprijzen (CPI index) voor verhuur van groen voor privétuinen elders in de stad, met een korting om recht te doen aan de maatschappelijke diensten die de tuinparken leveren aan de stad (groenbeleving, recreatie, educatie, beheer, biodiversiteit, sociaal huurbeleid) en aan het aantal maanden per jaar dat de gronden actief gebruikt worden.

Door de huurprijs te actualiseren leveren de volkstuinders tevens een bijdrage aan toekomstige investeringen en beheerlasten ten behoeve van het volkstuinpark.

Bedienen van de doelgroep met lage inkomens

De huuractualisatie kan ervoor zorgen dat een volkstuin minder goed bereikbaar is voor de doelgroep met lage inkomens. Om dit te voorkomen, worden afspraken gemaakt met de volkstuinverenigingen om tuinders met een laag inkomen tegemoet te komen. Dit vraagt om algemene uitgangspunten en vervolgens eventueel om maatwerk per tuinpark, afhankelijk van de samenstelling, historie en 'demografische ontwikkeling' van de verschillende volkstuinparken.

Financiering en investeringen

Het financieringsmodel zal bestaan uit een combinatie van inkomsten (meerinkomsten uit huuropbrengsten, afdracht inkomsten clubhuis), publieke investeringen en investeringen door de volkstuinparken zelf. Met betrekking tot de huuropbrengsten wil de gemeente eerst inzicht krijgen in de beheer- en onderhoudskosten voor gronden. Daarna kan bezien worden welk deel van de meeropbrengst gebruikt kan worden voor zowel de uitvoering van het Volkstuinbeleid als het onderhoud en beheer van de gronden. Er zal naar verwachting een groter beroep gedaan worden op publieke investeringen, waar dat kan aangevuld met investeringen van andere (semi-)publieke partners. Dit is te rechtvaardigen vanwege de grote toegevoegde waarde voor heel Amsterdam en alle Amsterdammers van openbare en toegankelijke volkstuinparken met meer maatschappelijk medegebruik. Het sluit aan bij de lijn van de Groenvisie, waarin gepleit wordt voor het structureel investeren in de groene infrastructuur, parallel aan groei en verdichting van de stad en daarbij een extra impuls te geven aan het beter benutten van bestaand groen, zoals de volkstuinparken.

3.4 Beoogde situatie 2035: beheer

Gedeelde verantwoordelijkheid, zelfbeheer blijft belangrijk

De beoogde situatie in 2035 is een rijk aanbod van volkstuinparken in Amsterdam waar de tuinders nog altijd het grootste deel van het beheer op zich nemen en zich 'eigenaar' voelen van het park. Het in stand houden van een substantieel aandeel zelfbeheer is sociaal-maatschappelijke redenen van belang, omdat het een wezenlijk onderdeel vormt van het concept volkstuinpark: het zorgt voor sociale binding. Voor delen die volledig openbaar worden ligt de primaire verantwoordelijkheid bij de gemeente.

Het aandeel zelfbeheer zal dalen omdat delen van de volkstuinparken openbaar worden. Als dit naar rato van de oppervlakte gaat dan daalt het aandeel zelfbeheer **naar 80% of meer**. Naast meer areaal voor gemeentelijk beheer neemt ook de intensiteit van beheer voor de openbare delen toe omdat het gebruik intensiever wordt en de mogelijke aansprakelijkheid van de gemeente andere beheereisen stelt. Door het vergroten van het openbaar gebied neemt het beheerareaal voor de gemeente toe en kan een beroep worden gedaan op extra beheermiddelen ('areaaluitbreiding').

Bij alle afspraken die we maken over beheer vormt duurzaamheid een leidend principe, waaronder het verhogen van de ecologische waarden van groen en water, natuurinclusiviteit, het versterken van biodiversiteit, gezond voedsel, afvalwater, energie en Amsterdam Rainproof.

Uitwerking beheeraspecten

Om deze situatie te bereiken wordt per volkstuinpark een uitwerking gemaakt, waarin de volgende aspecten aan bod komen:

- beoogde beheerconstructie overall en uitwerking van beheerafspraken per volkstuinpark
- omvang van areaaluitbreiding openbare parkzones
- zelfbeheer en sociaal-maatschappelijke waarde

- taken en bevoegdheden van de gemeente
- taken en bevoegdheden van de huurder
- wijze van borging (via huurcontract)
- opstellen beheerplannen
- duurzaamheid en biodiversiteit in beheer
- handhaving en toezicht

Het beleidsdoel is om het beheer van de volkstuinparken voor een belangrijk deel bij de verenigingen en huurders te laten; dat geldt ook voor het clubhuis. Bij beheer van collectieve tuinen kan naast de volkstuinorganisatie (zelfbeheer) ook gedacht worden aan gezamenlijk beheer, samen met derde partijen die een voorziening runnen in het collectieve parkgedeelte (bv. stadslandbouwinitiatieven, buurtverenigingen, zorg- of onderwijsinstelling). Ook kan de gemeente sommige beheertaken uitvoeren, afhankelijk van wat elke betrokken partij kan bieden. Van belang is wel dat dit gebeurt op basis van zoveel mogelijk algemene principes en regels die voor elk tuinpark toepasbaar zijn, om te voorkomen dat er een lappendeken van beheerafspraken ontstaat.

Beheer in de openbare ruimte, de collectieve tuinen en privéruimte

Voor beheer is het onderscheid in de drie typen ruimtes op het volkstuinpark van belang:

- privé-percelen van de volkstuinders: deze blijven de tuinders zelf beheren
- nieuw te ontwikkelen openbare ruimte: de gemeente wordt verantwoordelijk voor het beheer hiervan (waar mogelijk kan de uitvoering plaatsvinden in samenwerking met tuinders en andere partners op de volkstuinparken); het gaat om **maximaal 20%** van het huidige areaal **van ieder volkstuinpark** en voor het beheer van deze nieuwe openbare ruimte geldt dat deze altijd toegankelijk moet zijn voor de beheerders en hun materieel. **Het beheer van de openbare parkdelen is straks de primaire verantwoordelijkheid van de gemeente wordt maar dit beheer kan in samenwerking met de verenigingen worden uitgevoerd, zodat de kennis, ervaring en betrokkenheid van de tuinders zo goed mogelijk wordt benut. Ook in**

andere groengebieden in de stad werkt de gemeente samen met partijen zoals bewonersverenigingen of bedrijvenverenigingen om het openbaar groen zo goed mogelijk te onderhouden en schoon te houden.

- collectieve tuinen en groenvoorzieningen: dit zijn verhuurde tuinen en andere delen die achter hekken/sloten zijn gelegen en 's nachts en buiten het seizoen kunnen worden afgesloten. Overdag is deze ruimte voor verschillende gebruikers/doelgroepen toegankelijk maar het zijn geen openbare tuinen.

Het hoofduitgangspunt is dat de volkstuinders zoveel mogelijk het beheer gezamenlijk organiseren en uitvoeren. Sommige beheertaken zijn ingewikkeld en kunnen veiligheidsrisico's met zich meebrengen. De relevantie hiervan neemt toe nu de gebruiksintensiteit zal toenemen. Er is daarom een aantal uitgangspunten belangrijk om het beheer op een goede manier te regelen:

- Voor alle volkstuinparken maken we dezelfde basisafspraken over de verdeling van beheertaken zodat er een uniforme werkwijze ontstaat. Het betekent dat het beheer van de verschillende 'assets' (objecten, groenvoorzieningen etc.) op elk park zoveel mogelijk op dezelfde manier zal plaatsvinden. Met 40 volkstuinparken is het noodzakelijk om uniform te werken om misverstanden in het beheer te voorkomen en de organisatie van het beheer behapbaar te houden voor de gemeente. Binnen de algemene afspraken kan per tuinpark gekeken worden wat de specifieke omstandigheden eventueel aan maatwerk vragen of mogelijk maken.
- Grenzen tussen privétuinen, collectieve tuinen en openbare ruimte dienen logisch en helder en fysiek herkenbaar te worden gemaakt. Dit draagt bij aan duidelijke afspraken over wie waar wat beheert en voorkomt misverstanden op de korte termijn, maar ook de langere termijn.
- Voor specialistische/ingewikkelde beheertaken zal in overleg met de volkstuinders worden gezien of zij deze beheertaken blijven doen, of dat de gemeente deze beheertaken geheel of gedeeltelijk over-

neemt. Voor bruggen is dat bijvoorbeeld al het geval. Met het toenemend aantal bezoekers en intensiever gebruik verandert ook de beheertaak. Deze wordt omvangrijker, de verantwoordelijkheden nemen toe en dat stelt ook hogere eisen aan het beheer.

- Er zal een nulmeting plaatsvinden om de huidige kwaliteit van de assets, of van een deel van de assets, te bepalen en de staat van het onderhoud en welke opgaven er voor een volkstuinpark zijn voor het beheer en onderhoud.
- De gemeente zal inspecties uitvoeren om te beoordelen of de volkstuinders het beheer en onderhoud op een goede manier uitvoeren.
- Duurzaamheid is het leidende principe voor beheerafspraken (Amsterdam Rainproof, verhogen ecologische waarden groen en water, natuurinclusief/versterken biodiversiteit, gezond voedsel, afvalwater, energie etc.).
- Voor de aansprakelijkheid bij ongevallen gaan we afspraken maken die aansluiten bij de verdeling van beheertaken. Deze afspraken zullen worden opgenomen in het huurcontract.
- Gezien de grotere publieke toegankelijkheid van meer groepen dan alleen tuinders, kan in bepaalde situaties aanvullend beheer vanuit de gemeente wenselijk zijn binnen de verhuurde delen.

Proces om te komen tot beheerafspraken

Met de Bond van Volkstuinders worden afspraken gemaakt over de verdeling van beheertaken voor de volkstuinparken. Vervolgens zal per tuinpark een uitwerking van de uniforme beheerafspraken worden gemaakt met daarbij aandacht voor de volgende aspecten:

- het maken van duidelijke verdeellijsten (daarin staan ruimtelijke begrenzingen en wat de gemeente waar beheert en wat de tuinders (of eventueel andere partijen) waar beheren.
- Het verwerken van taken, bevoegdheden, verantwoordelijkheden en de verdeellijst worden in het huurcontract verwerkt.

Afvalwater en beheer oppervlaktewater

In opdracht van het Waterschap Amstelland, Gooi en Vechtstreek handhaaft Waternet op de waterkwaliteit van het oppervlaktewater. Op veel Amsterdamse volkstuinparken is geen riolering aanwezig, met als gevolg dat huishoudelijk afvalwater wordt geloosd in een septic tank of direct op het oppervlaktewater. Dit is verboden volgens artikel 3.4 van het Activiteitenbesluit of artikel 3.6 van het Besluit buiten inrichtingen. [Het voldoen aan de wettelijke eisen ten aanzien van afvoer van afvalwater en verbetering van de grondwaterkwaliteit is een verplichting aan de gebruikers \(huurders\) en zij zijn verantwoordelijk voor de kosten die dit met zich meebrengt. De gemeente en Waternet hebben hierbij vooral een toetsende rol.](#)

Om de waterkwaliteit van het oppervlaktewater in en rondom de volkstuinparken te verbeteren is de aanleg van [riolering of een alternatieve oplossing, noodzakelijk, zoals de opvang in septic tanks en periodieke afvoer](#). De aanleg van riolering, of een alternatieve oplossing, op volkstuinparken vergt hoge investeringen. In samenwerking met Waternet is de gemeente [daarom](#) bezig om met de volkstuinverenigingen te zoeken naar een beste manier om lozing op het oppervlaktewater terug te dringen en daarmee de kwaliteit van het oppervlaktewater te verbeteren. Aanleg van een volledig rioleringsstelsel op de tuinparken heeft [op basis van de huidige kennis](#) niet de voorkeur van de gemeente, vanwege de hoge investeringen in relatie tot het beperkte gebruik (zes maanden per jaar), [en de lagere flexibiliteit. Er zijn nog verschillende varianten in studie voor het afvoeren van afvalwater. De nadere uitwerking en het overleg met de Bond en de niet-aangesloten verenigingen kan leiden tot andere oplossingen dan wat nu als voorkeursoptie is aangegeven.](#)

Veiligheid en toezicht

Veiligheid, handhaving en toezicht zijn belangrijke thema's op de volkstuinparken. De huisjes zijn door hun ligging en afzondering kwetsbaar voor inbraak, vandalisme en ongewenste gasten ('slapers'). Dat geldt het sterkst in de wintermaanden, als er verder geen mensen op het tuinpark zijn (en helemaal als de watergangen zijn dichtgevroren). Veel

volkstuinparken nemen daarom extra maatregelen voor bescherming, zoals sloten, hekken en toezicht in de wintermaanden.

Er is zorg bij de tuinders dat het vergroten van de openbaarheid van de tuinparken zal leiden tot meer problemen, omdat meer mensen makkelijker op het volkstuinpark kunnen komen. Dit betekent dat goede afspraken over veiligheid, handhaving en toezicht gemaakt moeten worden.

[Uitgangspunt](#) is dat de gemeente de verantwoordelijkheid krijgt voor de openbare delen van de tuinparken. Dat betekent onder meer dat gekeken gaat worden naar passende handhaving en toezicht. De afscheidingen tussen openbare parkdelen en verhuurde delen moeten voldoende afscherming bieden (en altijd zorgvuldig landschappelijk ingepast worden).

De modernisering van de tuinparken biedt echter ook kansen op dit gebied. Door meer openbaarheid en openstelling in de winter neemt het aantal 'ogen' in het volkstuinpark toe. Er komen meer gebruikers door opsplitsing van tuinen en het creëren van collectieve tuinen. En door de samenwerking met maatschappelijke partners ontstaan er meer mogelijkheden voor toezicht en betrokkenheid vanuit de directe omgeving, wellicht het hele jaar door. En ten slotte worden de parken door de openbare zone of routes beter te overzien voor handhavers en toezichthouders en wordt de kans groter dat 'verdacht gedrag' eerder wordt opgemerkt.

De opgave wordt kortom om de negatieve effecten van meer openbaarheid zoveel mogelijk te beperken, met fysieke maatregelen, afspraken of beheermaatregelen, en de positieve effecten zoveel mogelijk te benutten. De volkstuinparken moeten immers ook na de modernisering plekken zijn waar de huurders en bezoekers zich veilig voelen en waar hun eigendommen veilig zijn. [De mogelijkheid om de openbare parkzone 's nachts afsluitbaar te maken wordt als optie voor de meeste volkstuinparken opengelaten. Als het vanuit gebruik en beheer gewenst is kan deze optie in onderling overleg tussen gemeente en vereniging benut worden.](#)

4 Samenwerking en uitvoering

4.1 Rol van de gemeente

Gemeente geeft doelen en kaders aan

De gemeente is kaderstellend voor het proces om tot modernisering van de volkstuinparken te komen, vanwege de positie als grondeigenaar en verhuurder. Daarnaast heeft de gemeente ook een groot beleidsmatig belang om de volkstuinparken om te vormen tot stedelijke groenvoorzieningen met meer openbaarheid en grotere toegankelijkheid, en meer maatschappelijk gebruik. Om de transformatie in gang te zetten, heeft de gemeente de ruimtelijke principes toegelicht in paragraaf 3.2. in de Uitvoeringsstrategie en vertaalt deze naar 'Ontwikkelperspectieven' voor de verschillende volkstuinparken. De gemeente zorgt voor aansturing en ondersteuning van het proces en heeft een hoofdrol als het gaat om het organiseren van investeringsmiddelen.

Participatie

Het participatietraject met de Bond van Volkstuinders, de overige verenigingen, de tuinders, omwonenden en andere belanghebbenden in de stad richt zich op de invulling van de Ontwikkelperspectieven die de gemeente voor elk park heeft gemaakt: de doelen en kaders zijn benoemd maar de invulling nog niet. Hoe realiseren we die opgave op een manier die past bij het specifieke park, de huurders, de ligging in de stad en de aanwezige energie op het park en in de buurt?

Stimuleringsmaatregelen

De gemeente wil een proces organiseren waarbij volkstuinparken die voorop lopen met het uitvoeren van de modernisering extra geholpen en 'beloond' worden, voorbeeld door

sneller zekerheid te geven over huurtermijn. Voor eventuele 'achterblijvers' zal in de loop van het komende decennium bepaald moeten worden wat hiervan de oorzaken zijn en of het aanleiding geeft tot andere afspraken. De totale looptijd van de huurovereenkomst is afhankelijk van de mate waarin de huurders een blijvende bijdrage leveren aan onder andere het verbeteren van de grondwaterkwaliteit, de groenambities en openbaarsheidsopgave van de stad. Bij onvoldoende vooruitgang kan na de eerste periode van tien jaar een heroverweging van de huurovereenkomst plaatsvinden, tenzij het niet behalen van de ambities aantoonbaar te wijten is aan externe factoren.

Uitvoeringsprogramma volkstuinen

De ambitie is om de komende tien tot vijftien jaar alle circa veertig volkstuinparken in Amsterdam te moderniseren. Om dit omvangrijke en ambitieuze proces goed te sturen en te beheersen wordt een **Uitvoeringsprogramma Volkstuinen** opgesteld, dat onderdeel wordt van de uitwerking van de Groenvisie en het Uitvoeringsprogramma Groen. In het programma worden de Plannen van Aanpak van de verschillende volkstuinparken gekoppeld aan de benodigde inspanningen (ontwerpen, kostenramingen, bestekken, uitvoering, financiering, vergunningen etc.).

Voor het uitvoeringsprogramma volkstuinen zijn onder meer gemeentelijke investeringen nodig. De aanvraag van deze middelen wordt onderdeel van het uitvoeringsprogramma van de Groenvisie.

4.2 Plan van Aanpak per volkstuinpark

Elk park krijgt van de Bond het verzoek om binnen een jaar een plan van aanpak voor langere termijn te maken voor de modernisering, rekening houdend met de ambities van de gemeente. De niet-aangesloten parken krijgen dit verzoek van de gemeente zelf.

Elk volkstuinpark gaat vanaf 2021 een proces van transformatie in, om invulling te geven aan de gewenste vernieuwing. Elk volkstuinpark maakt op verzoek van de Bond van Volkstuinders (na uitvraag van de gemeente aan de Bond) of op verzoek van de gemeente (als het gaat om niet-aangesloten parken bij de Bond voor Volkstuinders) een plan van aanpak voor de komende tien tot vijftien jaar voor de eigen transformatie.

In dat plan van aanpak staan **concrete acties voor de komende tien tot vijftien jaar, gericht op de ambities en kaders die de gemeente gesteld heeft in de ruimtelijke principes (zie paragraaf 3.2) en het Ontwikkelperspectief per volkstuinpark**. Hierbij worden de parken ondersteund door de gemeente en (de aangesloten parken) door de Bond. Het plan van aanpak verschilt voor elk volkstuinpark; het hangt af van het karakter van het volkstuinpark en de ligging in de stad. Voor de prioritaire parken is de tijdshorizon korter (tien jaar) dan voor de overige parken (vijftien jaar).

Op basis van het plan van aanpak van het volkstuinpark en het ontwikkelperspectief van de gemeente wordt een participatietraject ingericht om in samenwerking de gestelde ambities en doelen te bereiken. Hiervoor biedt de gemeente ondersteuning van een extern participatiebureau. Van belang is dat per tuinpark het proces zo wordt ingericht dat het goed aansluit bij de historie, aanwezige kennis bij de tuinders en de lokale context. Het moet een zorgvuldig proces worden, waarbij de kracht van de verenigingen behouden en benut wordt. Ook na de transformatie moeten tuinders zich nog altijd (mede-)eigenaar voelen van 'hun' park. Zo blijven zij gemotiveerd om zich in te zetten voor het (mede-)beheer van het terrein en voor een bloeiend verenigingsleven. Aan de andere kant ligt er

een opgave hoe de volkstuinparken meer aan kunnen sluiten bij de omliggende buurten.

Monitoring en toetsing

De Bond voor Volkstuinders en de volkstuinverenigingen monitoren zelf de voortgang van de plannen en rapporteren dit aan de gemeente. De Bond voor Volkstuinders / de volkstuinverenigingen en de gemeente overleggen over de voortgang en bespreken wat er eventueel nog nodig is. Gaat alles volgens planning? Zijn er extra acties of afspraken nodig? Op belangrijke momenten worden gemeentebestuurders waar nodig over de stand van zaken geïnformeerd.

Focus: elf parken eerst

Voor elf volkstuinparken is de opgave extra dringend, omdat ze in delen van de stad liggen waar veel nieuwe woningen en andere functies gebouwd worden en waar dus flinke veranderingen in de omgeving optreden. De gemeente geeft daarom prioriteit aan deze parken (met tussen haakjes de aangrenzende gebiedsontwikkelingen):

- Amstelglorie (Amsterdam)
- Rust en Vreugd, Wijkergouw, Buitenzorg (gebiedsontwikkelingen Noord, Sluisbuurt, Zeeburgereiland)
- Ons Buiten (Schinkelkwartier, Zuidas, ZWASH),
- Nut en Genoegen, Sloterdijkmeer, Zonnehoeke (Westerpark en Havenstad)
- De Federatie, Ons Lustoord en Dijkzicht (gebiedsontwikkeling De Nieuwe Kern)

De gemeente wil in eerste instantie focus leggen op deze prioritaire parken voor wat betreft ambtelijke inzet en financiële middelen. De elf parken waarbij verandering het meest dringend is, zijn in 2025 ver in de uitvoering en een stuk toegankelijker dan nu. De overige parken kunnen een wat rustiger tijdpad volgen, maar alle parken moeten in 2030 **vergevorderd zijn met de vernieuwing en in 2035 klaar zijn**. Parken die vanwege interne aanleidingen of externe ontwikkelingen een sneller tijdpad willen volgen, worden daartoe van harte uitgenodigd door de gemeente. De

opgave geldt immers voor alle volkstuinparken

De Bond stimuleert vanuit de verenigingsgedachte dat [alle volkstuinparken in 2021 of 2022](#) een plan van aanpak maken voor de komende tien tot vijftien jaar. [De prioritaire parken komen daarbij als eerste aan bod](#). Natuurlijk staat het de Bond van Volkstuinders

en de andere parken vrij om alvast te starten met idee- en planvorming voor de toekomst van de niet-prioritaire parken. Hier kan met kleine ingrepen ook al veel bereikt worden.

[De gemeente biedt alle tuinparken in 2021 een toolbox aan waarmee ze hun eigen planvorming kunnen starten.](#)

4.3 Samenwerking met Bond van Volkstuinders

De Bond van Volkstuinders is de primaire partner voor de gemeente om de modernisering van de volkstuinparken te realiseren. De Bond vertegenwoordigt circa twee derde van alle volkstuinparken in Amsterdam en een nog groter deel als gekeken wordt naar het aantal huurders. Elk aangesloten tuinpark heeft een afdelingsbestuur dat de afspraken met de Bond uitvoert.

Het Beleidsplan van de Bond van Volkstuinders 'Spijkers met koppen' dat in december 2019 is vastgesteld, vormt de basis voor de samenwerking met de gemeente en het uitvoeringstraject van de Bond en de aangesloten tuinparken.

4.4 Samenwerking met overige tuinparken

Met volkstuinparken die zelfstandig (willen) blijven worden aparte overeenkomsten gesloten vanuit de gemeente. Ook deze tuinparken zijn onderdeel van de moderniseringsopgave, waarvoor de ambities in het ontwikkelperspectief door de gemeente worden aangegeven. De niet bij de Bond aangesloten tuinparken kunnen elk moment kiezen om zich bij de Bond aan te sluiten en zo onderdeel te worden van het samenwerkingstraject tussen de Bond en de gemeente.

Om praktische en inhoudelijke redenen legt de gemeente in de beginfase de nadruk op de prioritaire volkstuinparken. Het staat de niet bij de Bond aangesloten parken natuurlijk vrij om alvast met plannen te komen die invulling geven aan het ontwikkelperspectief en samen met de gemeente te kijken naar mogelijkheden voor samenwerking en verdere uitwerking. De gemeente kan dan afwegen in welke mate tijd en geld vrijgemaakt kan worden om samen aan de plannen te werken.

4.5 Samenwerking met overige partijen

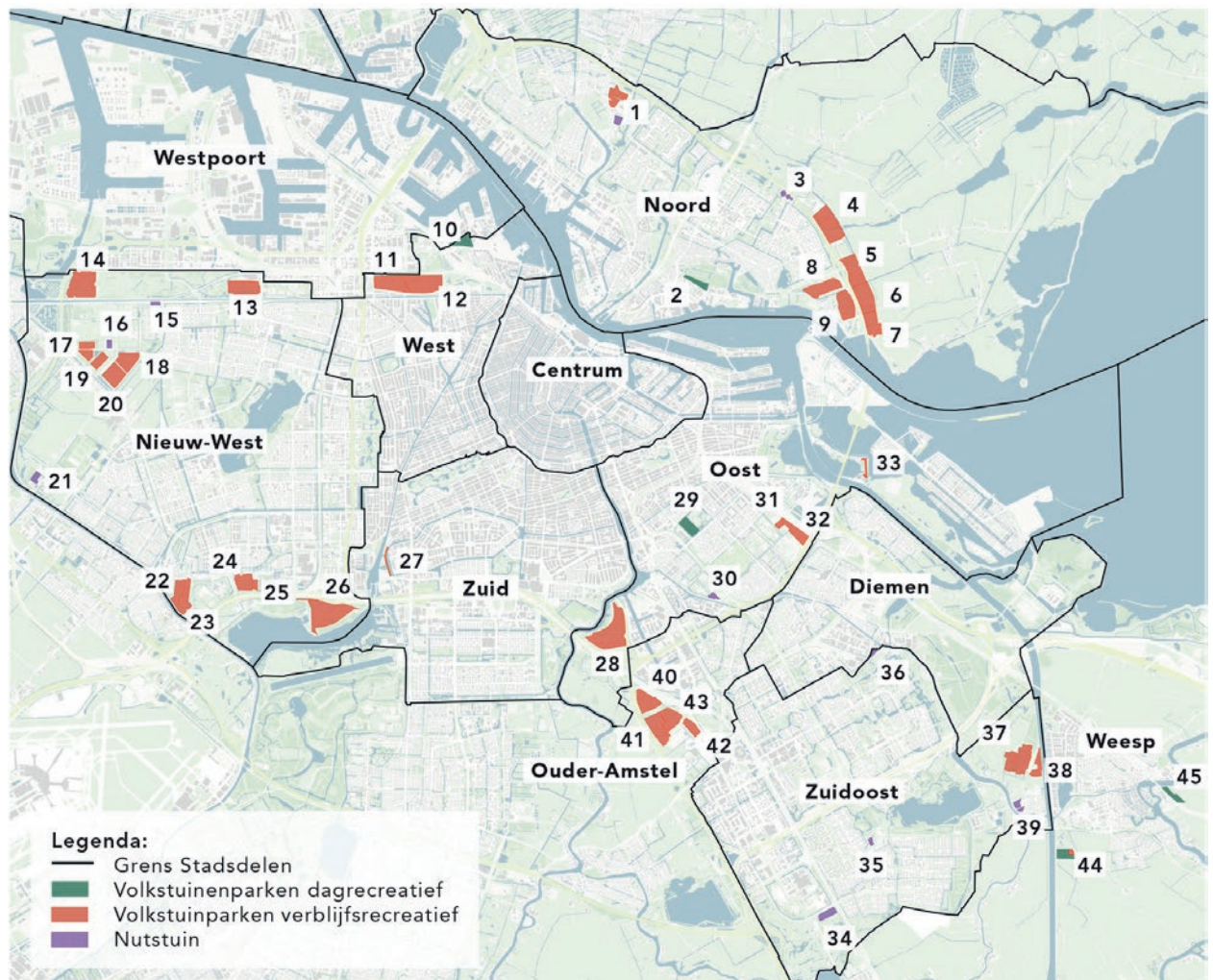
De betrokkenheid bij het volkstuinendossier is veel breder dan alleen de gemeente, de Bond en de verenigingen en huurders. Nu al maken veel omwonenden en andere Amsterdammers en ook mensen die in de stad werken of er te gast zijn, gebruik van de volkstuinparken voor recreatie. Met het vergroten van de openbaarheid en het verbreden van de gebruiksmogelijkheden neemt de groep van (mogelijke) gebruikers toe. Het is belangrijk om deze doelgroep actief te betrekken bij de uitwerking van de plannen. Daarnaast zijn er organisaties die vanuit hun verantwoordelijkheid (bv. Waternet) of expertise (bv. Natuurmonumenten) een bijdrage kunnen of moeten leveren aan de modernisering van de volkstuinparken. De volgende partijen en partners kunnen of moeten bij de uitwerking betrokken worden. Per volkstuinpark zal de kring van betrokkenen anders zijn; de lijst is niet uitputtend:

- bewoners(verenigingen) in de directe omgeving van volkstuinparken
- ondernemers(verenigingen) in de directe omgeving van volkstuinparken
- bewonerscollectieven op gebied van tuintieren en stadslandbouw
- natuur- en milieuorganisaties in Amsterdam
- maatschappelijke en recreatieve organisaties
- zorginstellingen
- onderwijsinstellingen
- overige maatschappelijke instellingen
- Waterschappen AGV en HNK
- Natuurmonumenten
- Provincie Noord-Holland
- Fietzersbond

BIJLAGE

Volkstuinparken in Amsterdam, Ouder-Amstel en Weesp

(situatie april 2020)

Noord

1. De Bongerd
2. Buitenzorg (*)
3. De Swaenen
4. Buikslotermeer
5. De Molen
6. Tuinwijck
7. Kweeklust
8. Wijkergouw (*)
9. Rust en Vreugd (*)

West

10. Zonnehoeck (*)
11. Sloterdijkmeer (*)
12. Nut en Genoegen (*)

Nieuw West

13. Bretten
14. De Groote Braak
15. De Oase
16. De Ark
17. Osdorp
18. T.I.G.E.N.O.
19. Nieuw Bijenpark (uitgifte in erfpacht)
20. De Eendracht
21. Lutkemeer
22. VAT Sloten
23. Eigen Hof
24. Lissabon
25. Oud Bijenpark
26. Ons Buiten (*)

Zuid

27. De Groenlijn

Oost

28. Amstelglorie (*)
29. Klein Dantzig
30. Amstelhof
31. Hof van Eden
32. Nieuwe Levenskracht
33. Nieuwe Diep

Zuidoost

34. De Vijf Slagen
35. Reigersbos
36. De Vrijbuiters (NB)
37. Linnaeus
38. Frankendael
39. Driemond

Ouder-Amstel

(grond eigendom gemeente Amsterdam)

40. Dijkzicht (*)
41. Ons Lustoord (*)
42. Nieuw Vredelust
43. De Federatie (*)

Weesp

44. Van Houten
45. VTV Kweeklust (NB)

(*) prioritaire locaties

(NB) geen grondeigendom gemeente Amsterdam

Colofon

Uitvoeringsstrategie Volkstuinenbeleid
Meer te doen voor meer Amsterdammers
oktober 2020

Bestuurlijk opdrachtgever
Wethouder Marieke van Doorninck

Ambtelijk opdrachtnemer
Directie Ruimte en Duurzaamheid,
Gemeente Amsterdam

Fotografie
Beeldbank Amsterdam, medewerkers van
R&D

Contactadres
volkstuinparken@amsterdam.nl

amsterdam.nl/bestuur-organisatie/volg-beleid/coalitieakkoord-uitvoeringsagenda/gezonde-duurzame-stad/groen-amsterdam-2050/volkstuinen-openbaar-toegankelijk/

